26ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7047 11 ՄԱՐՏ 1909 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՌԷՊ ԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1327 24 Mars 1909 26me année N. 7047

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.
» » վեցամսեայ	45 »
Գաւառներու համար տարեկան	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35 Ֆր.
» » վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره وه لق
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ՀԻՆ ԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի հարստահարութեանց պատմութիւնը իր վերջաբանը չէր որ ունեցաւ օսմ. Սահմանադրութեան հռչակմամբը։ Այդ պատմութիւնը, ամէնէն անպատուաբերներէն մէկը որուն արատովը երբեք ո և է պետութիւն թոյլ տուած ըլլայ ինքզինքը ծածկուիլ, իր նորանոր և այլապէս արիւնաշանդ էջերը կը շարունակէ դեռ ունենալ սիստեմի մը տակ, որուն մեծագոյն առաքինութիւնը այն յաւակնութիւնն է որով ինքզինքը սահմանադրական կը հռչակէ։

Ա՛լ քիչ մը վերջապէս ձանձրացանք միեւնոյն բաները, բողոքի նմանայանգ ձայները հնչեցնելէ։ Բայց աւելի զարմանալին այն է որ տակաւին կառավարութիւնը, այս ամէն աղմուկներէն, անհաճոյ այս ըմբոստացումներէն, տեղեղ ընդդիմախօսութիւններէն, եղբայրութեան անունին բնաւ, բայց բնա՛ւ չվայլող փոխադարձ անհարկի վարմունքներէ յետոյ, կը շարունակէ գործածել՝ եղելութիւնները, խնդիրները, վէճերը քննել հասկնալու այն միեւնոյն դրութիւնը, որ կը գործածուէր նախկին րէժիմին տակ, բռնակալութեան ժամանակ։

Ներսէս Պատրիարքէն առաջ, նոյնիսկ Խրիմեան Հայրիկի Պատրիարքութեան օրով, Հայաստանի հարստահարութեանց պատմութիւնը կար։ Այն ատենէն, Հայոց Պատրիարքը թագրիր կուտար Բ. Դրան, բողոքելու համար հայաբնակ գաւառներու ցաւալի վիճակին համար։ Այս բողոքները ընդհանրապէս կը բարձրանային վալիներուն, միւթեսարըֆներուն, գայմագամներուն դէմ, անոնց ապիկարութեանը և անոնց գործադրած հայահալած սիստեմին դէմ։ Այդ դժբախտ թագրիրներէն անոնք որ այսինչ կամ այնինչ եպարքոսին բարեհաճութեանը առարկայ դառնալով՝ նկատառութեան արժանանային, անփոփոխ կերպով գործադրուած դրութիւնն էր, ճշմարտութիւնը երեւան հանելու, եղելութիւնները ճշդելու կամ յանցաւորները գտնելու համար, դիմել ուղղակի այն վալիին, միւթեսարըֆին, գայմագամին որոնք բուն իսկ յանցապարտներն էին։ Օրինակի համար, եթէ Մուշի միւթեսարըֆը հարստահարութիւն մը գործեց, այդ հարստահարութեան մերկացումին և քննութեանը համար դիմել նոյն ինքն այդ միւթեսարըֆին՝ կը նշանակէ գողին հարցնել թէ «գողութիւն ըրի՞ր», ոճրագործին թէ «ոճիր գործեցի՞ր», ստախօսին թէ «սուտ խօսեցա՞ր»։

Անհեղօրէն սխալ և տխմարօրէն խայտառակ դրութիւն մըն էր ասիկա։

Եւ ճիշդ այս է պատճառը որ քառասուն տարիէ ի վեր Հայոց Պատրիարքներուն Բ. Դուռ մատուցած բոլոր թագրիրները մնացած են առանց ո և է արդիւնքի, յանցաւորները մնացած են անպատուհաս, և կացութիւնը շարունակուած է մի՛շտ աւելի դէշ, աւելի վատթար և աւելի կործանարար։

Մինչեւ անցեալ յուլիս 11 այս էր երկրին ներքին կացութիւնը բարւոքելու համար գործածուած եղանակը։ Վալիները, անպատասխանատու իրենց արարքներուն, թիկնաւոր ու կամայական իրենց իշխանութեանը յանձնուած շրջանակին մէջ, սանձարձակ և աներկիւղ գործեցին։ Բարձուած բողոքները, անցնելով այն ծուռումուռ խողովակներէն որոնք հին օսմ. վարչութեան ամբողջ մարմինը կը կազմէին, երբեք իրենց նպատակակէտին չէին հասներ, ու կը մոլորէին ճամբան։ Ապականութիւնը կը թանձրանար հետըզհետէ. իշխանութեան վարիչները, մեծէն մինչեւ պզտիկ, նուիրապետական կարգով, գեղծումի, կաշառքի, կողոպուտի հետամուտ, երկրի մը կառավարութեան ոգիին հնազանդելու անընդունակ, երթալով մինչեւ ղունչերնին մխրճեցան այն անտանելի տղմուտին մէջ որ կը ներկայացնէր մեծածաւալ Թուրքիան։ Արդար, անկողմնակալ, անաչառ հակակշռի բացարձակ չգոյութիւնը բնականաբար խթան մըն էր որ վարչական այդ անհեթեթ ու հրեշակերպ կազմածը իջնար, իջնար ամէնէն ցածերը ուր երբեք իջած ըլլար՝ հին և նոր ժամանակներու ընթացքին մէջ՝ ո և է պետութիւն, ո և է կառավարութիւն, ո և է վարչութիւն։ Չկար բազուկ մը որ կասեցնէր երկիրը հիմնայատակ կործանելու վազող արիւնոտ ջոլիրները Թուրք պաշտօնէութեանց, վալիէն մինչեւ յետին չէօքին, ու քակէր քանդէր գեղծումի այդ զարհուրելի օղակաւորումը։

Եւ մեր պատրիարքները, Խրիմեանէն մինչեւ Օրմանեան, չձանձրացան չյոգնեցան գրելէ, և Բ. Դուռ ներկայացնելէ այն թագրիրները որոնք իրենց ամբողջութեանը մէջ կը ձեւացնեն ամէնէն արիւնոտ յիշատակարանը որ երբեք գոյութիւն ունեցած ըլլայ, և որոնք, ափսո՛ս, ուրիշ բանի չեն ծառայած եթէ ոչ սաստկացնելու այն վիճակը որուն դէմ կը բողոքէին և զայրացնելու կատղեցնելու այն սրիկաները որոնց անարգ գործը կը մատնանշէին։

Բայց վայրկեան մը գոցենք սա յուլիս 11էն առջի հաշիւներուն տետրակը, ու անկէց վերջինը աչքի առջեւ ունենանք։

Կարծեմ ոչ մէկինուս համար գաղտնիք մըն է — ի բաց առեալ անշուշտ Բէնեան էֆ.ն — թէ հարստահարութիւնները կը շարունակուին Հայաստանի մէջ՝ մըրցակցաբար նախորդ րէժիմին։ Անոնք որ այս կամ այն պատճառով, տեղի ու կացութեան հետեւանքով զերծ են այդ հարստահարութիւններէն — օրինակի համար՝ մենք պոլսեցիքս — անշուշտ չատ ալ հաւատ չեն ուզեր ընծայել հեռուներէն եկած ցաւալի լուրերու, և նոյնիսկ խոշոր խոշոր կը ջարդեն «սուտ է, չափազանցութիւն է» եւայլն ըսելով։ Բայց հակառակ ոմանց այս թերահաւատութեան, ճշմարտութիւնը այն է որ հայաբնակ գաւառները գրեթէ ճիշդ նոյն կացութեան մէջ են ինչ որ էին համիտեան րէժիմին ատենը։ Բայց եւ նախորդ րէժիմին այս շարունակութիւնն իսկ — որուն համար ոմանք կ՚ուզեն անպատասխանատու բռնել ներկայ սահմանադր. կառավարութիւնը — կը նկատեմ ուղղակի հետեւանքը այն դրութեան որուն կը հետեւէր կառավարութիւնը՝ հին րէժիմին ատենը, հարստահարութեանց առթիւ։

Աւելորդ է ըսել որ Սահմանադրական րէժիմին տակն ալ Հայոց Պատրիարքները տակաւին Բ. Դրան թագրիր տալու դառն ու դժնդակ հարկին տակ կը գտնուին. սա պարագան իսկ արդէն բաւական ապացոյց մըն է որ Հայաստան դեռ բնակելի վայր մը չէ Հայերու պէս խաղաղասէր ու յառաջդիմասէր մարդոց համար։ Այո, թագրիր և մի՛շտ թագրիր։ Բայց թէ որ թագրիրը գոյութիւն ունի դեռ, անոր նկատողութեան առնուելու եղանակը, անոր հետեւանք տալու բրածոյ սիստեմը փոխուա՞ծ է գոնէ։

Ամենեւին, բնա՛ւ։

Հին բարի սովորութեան համեմատ, թագրիրները կը մատուցուին ուր որ անկ է։ Եւ մեր բարի, բարեացակամ և բարեյօժար նախարարները այդ թագրիրներուն պարունակած բողոքներուն քննութիւնը կամ ստուգութիւնը կը շարունակեն յանձնել այն միեւնոյն վալիներուն, միւթեսարըֆներուն, գայմագամներուն և միւտիրներուն որոնք բո՛ւն, իսկական հեղինակներն են բողոքուած չարագործութիւններուն և մատնանշուած անարգութիւններուն։

Ի՞նչ սահմանադրավայել ընթացք։

Բայց ի՞նչպէս կարելի է գողի մը գործած գողութեան քննութիւնը յանձնել այդ միեւնոյն գողին։ Ասանկ սիստեմէ մը ե՞րբ կարելի է ճշմարտութիւն դուրս ցայտեցնել, արդարութիւն սպասել։

Մուշը ահա՛ կենդանի օրինակ ձեզի։ Ամենախայտառակ, վարնոց, մոլեռանդ, չարանենգ միւթեսարըֆ մը Սահմանադրութեան հռչակումէն ի վեր տակնուվրայ կ՚ընէ այդ քաղաքը։ Վրան բաց հալածանքի մը առարկայ կը դարձնէ այս գարշելի հայատեացը Մուշի Հայերը և ապուր չի մնար որ չուտէ։ Բողոք բողոքի վրայ, հոս, կեդրոնին մէջ, փաստերով ապացոյցներով, իրողութիւններով բեռնաւորուած թագրիրներ այդ հրէշին նկատմամբ. բայց ի զուր, մարդը անսասան մնաց իր պաշտօնին վրայ և օսմ. բարեացակամ կառավարութիւնը, յարգելու համար տնաքանդ աւանդութիւն մը, Մուշի ամբողջ տակնուվրայութիւններուն քննութիւնը շարունակեց յանձնել անոնց բո՛ւն հեղինակին՝ այդ չարագործ ու վատուժէր միւթեսարըֆին (որուն վե՛րջապէս պաշտօնանկութեան լուրը մեզ հաղորդեց երէկ Գեղամ էֆ. բայց տեսնենք ո՛ր աստիճան ստոյգ է)։

Ինչ որ պատահեցաւ Մուշի համար, նոյնն է ուրիշ տեղերու համար ալ. մի՛շտ յանցաւորին դիմել՝ յանցանքին ստուգութեանը համար։

Այս աղէտալի, անիմաստ, ապօրէն դրութիւնն է որ պէտք է արմատէն բըրցնել նետել. Սահմանադրութեան սկըզբունքը նախատող ստանկօս ընող դրութիւն մըն է ասիկա, և չարիքներուն բո՛ւն աղբիւրը։

Հիլմի փաշայի դահլիճը կրնա՞յ մի այս ախտաւոր սիստեմը ջնջել բոլորովին։

Եր. ՍՐՄԱՔԵՇԽԱՆԼԵԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ

Քեամիլ փաշայի նախորդ և Հիլմի փաշայի ներկայ դահլիճը արտաքին խնդիրներուն սպառնական վիճակը և անոնց կարգադրութեան անմիջականութիւնը կը մատնանշէին ամէն անոնց, որոնք դըժգոհ երկրի ներքին վիճակէն և շարունակող յոռի վարչութենէն, կը պահանջէին Սահմանադրական ռէժիմի վայել կարգադրութիւն մը, երկրին անդորրութեանը և ժողովուրդին հանգստութեանը համար։ Ու պէտք է խոստովանիլ որ այս չքմեղանքը, բաւական համոզիչ, մօտ ապագայի մը լաւատեսութեամբը կը համակէր դժգոհները, որոնք օսմանցիի հայրենասիրութեամբը վառուած, հայրենիքին սպառնացող արտաքին խնդիրներուն հարթումին օժանդակելու և սպասելու քաղաքացիական գիտակցութենէն առաջնորդուած, ներքին գործերու մէջ կառավարութեան ցոյց տուած թուլութեանը հանդէպ ներողամիտ ընթացք մը բռնեցին և կը շարունակեն բռնել, մանաւանդ որ արտաքին խնդիրներու ծագման պատասխանատուութիւնը դժուարին էր վերագրել Օսմ. Կառավարութեան։ Եւ կարծես անբաւական ըլլային արտաքին այսքան բարդ և թնճուկուած խնդիրները, կառավարութեան, մամուլին և ժողովրդեան ամբողջ ուշն ու ուրուշը գրաւելու և դժուարացնելու եւ յապաղեցնելու համար ներքին վերականգնումի և վերաշինութեան գործը, որ ահագին ջանքերու, երկար աշխատութիւններու կարօտ է, հիմակ ալ Պուլկարիոյ իսլամներու դէմ մատուցուած հալածանքներու խնդիր մը մէջտեղ կը նետուի, զբաղեցնելով կառավարութիւնը, մամուլը և ժողովուրդը։

Այսպէս Սոֆիայի քօմիսէրութեան Ա. քարտուղար Րէֆիգ պէյ դիմում կ՚ընէ Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան, Պոլիս միթինկ կը գումարուի, աղերսագիրներ կը խմբագրուին և հազարաւոր օրինակներով կը բաշխուին ժողովրդեան։

Եւ ի՞նչու, գիտէ՞ք։

Որովհետեւ Ֆիլիպէ հրատարակուող Պալքան թերթը, զուրկ ամէն նշանակութենէ, ինչպէս իր շնորհազուրկ խմբագրապետը՝ Էտհէմ Ռուհի հայրենասիրական? սա պարտականութիւն մը կատարած ըլլալ կը կարծէ, յերիւրելով պուլկար կառավարութենէն այստեղի իսլամներուն վրայ գործ դրուած երեւակայական հալածանքները, Պոլսոյ շրջանակներուն մէջ և այլուր հայրենասէրի աժան փառքը շահելու, յառաջիկային մեծ շահեր կամ դիրք մը ստեղծելու ակընյայտնի ակնկալութեամբ։ Եւ եթէ կը պակսին մեզ որոշ վկայութիւններ՝ հաստատելու համար պուլկար մամուլին նոյն առթիւ ըրած հաւաստումներուն թէ՝ Պալքան կը ներշնչուի Պոլսէն, Մ. և Ց. Քօմիթէէն և Հիլմի փաշայէն, Պալքանին՝ Պոլիս ունեցած արձագանգէն որոշակի կը տեսնուի սակայն իր ակնկալութիւններուն համար նպաստաւոր տրամադրութիւն մը, մանաւանդ որ իր յերիւրանքներուն պաշտօնական ընթացք ալ կը տրուի, քանի որ ահա դիւանագիտական դիմումներ կ՚ըլլան պուլկար կառավարութեան մօտ։ Ասիկա ամէնէն քաջալերիչ պարագան է Էտհէմ Ռուհիի համար, ան իր նպատակին հասած է, և երկրին էական գործերը զանց առնելով հանր. ուշադրութեան այս նոր վրիպումին պատասխանատուութիւնը Հիլմի փաշայի դահլիճին վրայ կը ծանրանայ, ինչ որ կը հակասէ իր ըրած առաջին յայտարարութիւններուն՝ թէ՝ պիտի նուիրուի ներքին խնդիրներուն կարգադրութեան։ Եւ մենք որ փաստերով ցոյց պիտի տանք իսլամներու վրայ այստեղ դոյզն հալածանքի մը չգոյութիւնը, այնքան չենք ներշնչուիր պուլկար քաղաքացիի մեր ունեցած պարտականութենէն՝ հերքելու, իբր թղթակից մը, Պալքանի յերիւրանքները, որքան Թուրքիոյ ներքին վերականգնումի գործին հանդէպ ունեցած մեր Օսմանցիի պարտականութենէն. վասն զի ո և է երկրի ներքին բարեկարգութեան էական պայմաններէն մէկն է որ ժողովուրդին ուշադրութիւնը չվրիպի և ազատ ըլլայ՝ Սահմանադրութեան իբր զօրաւորագոյն ազդակ՝ ներգործելու կառավարութեան վրայ՝ որպէս զի այս վերջինը կատարէ անվրէպ և ճշգրտօրէն իր պարտականութիւններն ու ձեռնարկները։

Մօտաւորապէս 2—3 ամիս առաջ, Քեամիլ փաշայի օրով, Պալքան փորձեց Թուրքիոյ հանրային կարծիքը յուզել իր մատուցած հալածանքներով, բայց անյաջողութեան մատնուելով, հիմակ երկրորդ անգամ յաջողութիւն գտաւ։

Ու նշանակելի է որ Պուլկար ազգային Երեսփ. Ժողովին մէջ, ուր կը բազմին 10-11 Թուրք երեսփոխաններ՝ Տէյի Օրմանէն՝ հալածանքներու վայրէն ընտրուած, չգտնուեցաւ մէկ Թուրք երեսփոխան որ բողոքէր այդ հալածանքներուն դէմ։ Ասոնց մէջ է նաեւ Թուրք երեսփոխան [Ժէօն Թուրք] Թահիր Հաճի Թահիրօֆը, որ ձախակողմին կը պատկանի ու հռչակաւոր ազատ ամէն նկատումէ և միակը խօսելու կարող իր անգրագէտ ազգակից երեսփոխաններուն միջեւ։ Միեւնոյն ատեն չգտնուեցաւ նաեւ ձախակողմէն ոչ մէկ պուլկար երեսփոխան որ «հալածանքներու» խօսքը ընէր, հակառակ իր անդուլ փափաքին կառավարութիւնը քննադատելու և գտնելու պարագայ մը, առիթ մը, ուր կարենայ մեղադրել կառավարութիւնը։ Զարմանալի չէ որ երբ Պոլիս միթինկ կը գումարուի և բողոք կը բարձրուի հոս գործուած հալածանքներու դէմ, այստեղ ուր մամուլը այնքան ազատ է, և գումարման իրաւունքը այնքան լայն, չի գումարուիր և ոչ մէկ միթինկ և չի տրուիր ոչ մէկ որոշում։ Զարմանալի չէ՞ որ Թուրք համայնքը, փոքրամասնութեան մէջ միակ տարրը որ ներկայացուցիչներ ունի պուլկար Ազգային Ժողովին մէջ՝ չստիպեր իր ներկայացուցիչները որ զինքը պաշտպանեն եղած «հալածանքներ»ուն դէմ։

Եւ պուլկար կուսակցական ընդդիմադիր մամուլը, որուն մէկ կարեւոր մասը այնքան ուժգնօրէն բողոքեց 906ի հակայունական շարժումին միջոցին գործուած և Պուլկարիոյ նորագոյն պատմութիւնը այնքան արատաւորող հալածանքներուն դէմ, ոչինչ չարձանագրեր Պուլկարիոյ իսլամներուն վրայ գործուած «հալածանքներու» մասին։

Եւ եթէ Պալքանի յերիւրանքները՝ քաղաքական որոշ մտադրութեամբ՝ կը հիւրընկալուին Հիլմի փաշայէն, պէտք է ըսել թէ ատիկա իր առաջին քայլէն իսկ անյաջողութեան մատնուած են, վասն զի հոս ամէն ո՛ք և ամենէն լաւ Պերլինի դաշնագրութիւնը ստորագրող տէրութեանց ներկայացուցիչները գիտեն թէ հակայունական արտաքոյ շարժումէն զատ չկայ և ոչ մէկ դէպք, պարագայ որ ցոյց տայ խտրականութիւն մը տիրող տարրին և փոքրամասնութեանց միջեւ, օրէնքին առջեւ։

Կայ խտրականութիւն մը սակայն փոքրամասնութեանց միջեւ, և որ բոլորովին աննպաստ է Պալքանի խմբագրին ներշնչումներուն և գլխովին հակառակ այդ վերջինին յերիւրանքներուն։ Բոլոր փոքրամասնութեանց միջեւ միայն Թուրք փոքրամասնութիւնն է ամէնէն նպաստաւորուածը և ամէնէն շատ առաւելութիւններ վայելողը։

Պուլկար կրթ. օրէնքը զանազան ժամանակներու մէջ կրած իր փոփոխութիւններով միշտ միեւնոյն խստութեամբ վերաբերուած է մասնաւոր (օտարազգի) վարժարանաց հանդէպ, շայլօրէն առանձնաշնորհումներ ընելով Թուրք վարժարաններու, ու այս առանձնաշնորհումները եղած են հակառակ որ անոնք արգիլուած ըլլան երկրին Սահմանադրութենէն։ Այսպէս երբ օրէնքը կը պահանջէր որ պուլկարահպատակ ծնողքներու զաւակները մինչեւ 12 տարեկան իրենց կրթութիւնը ստանան պուլկար վարժարաններու մէջ, Թուրքերու համար օրէնքը բացառութիւն դրած էր։

Երբ օրէնքը կը պահանջէ որ օտար վարժարաններու մէջ ուսուցումը պուլկար լեզուով աւանդուի, Թուրք վարժարանները օրէնքին նոյն տրամադրութենէն դուրս ձգուած են։ Երբ ուսուցիչներէն կը պահանջուէր շատ մը պայմաններէ զատ նաեւ պուլկարահպատակութիւն ու երկրորդական վարժարանի կրթութիւն, Թուրք ուսուցիչներուն համար կը կանխատեսէր միայն 17 տարուն լրացուցած ըլլալ և արժանացած «հօճա» աստիճանին։ Երբ օտար վարժարանները, զրկուած ամէն հասոյթէ, կալուածէ, և այլ հաստատ աղբիւրներէ, պետութենէն չեն ստանար և ոչ մէկ նիւթական օժանդակութիւն, քանի աւելի Թուրք վարժարանները, հակառակ որ շատ մը վագֆներ ունին և զանազան հաստատ հասոյթներ, կրկին կը ստանան տարեկան 500էն 1000 ֆրանք օժանդակութիւն։

Օտար համայնքներու եկեղեցիներու պահպանման յատկացուած պիւտճէին գըլխաւորագոյն բաժինը տրուած է Թուրք համայնքներուն։ Երբ ո և է պուլկարահպատակ մը՝ ֆիզիքապէս կարող է զէնք կրելու, չի կրնար ազատիլ զինուորագրութենէ. Թուրքերու համար բացառութիւն մը կ՚ըլլայ, տուրքի մը փոխարէն։ Երբ երեսփոխան մը պարտական է կարդալ գրել գիտնալ, Թուրք ներկայ երեսփոխաններուն գրեթէ տասը անգրագէտ են, և միայն Թահիր Հաճի Թահիրօֆն է որ բացառութիւն կը կազմէ անոնց մէջ։

Իւրաքանչիւր քաղաքի մէջ Թուրք բնակչութեան թիւին համեմատ ներկայացուցիչներ կը բազմին թաղապետութեան մէջ, իսկ մեծամասնութիւն եղած տեղը թաղապետն ալ Թուրք է արդէն։ Պուլկարիոյ 600,000 Թուրք բնակչութիւնը ունի 12 աթոռ Պուլկարիոյ Ազգ. Ժողովին մէջ, մինչդեռ Մակեդոնիոյ 1,200,000է աւելի պուլկար բնակչութիւնը հազիւ թէ չորս աթոռ ունի Օսմ. Խորհրդարանին մէջ։ Այս փաստերուն և իրականութեան առջեւ ծիծաղելի չէ՞ք գտներ բարձրուած աղմուկը և մանաւանդ անիմաստ՝ քաղաքական մտադրութիւնը որ այդ աղմուկին մէջէն կը լսուի։

Սոֆիա ՄԿՐՏԻՉ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ԱԳԱՀ ԿՆՈՋ ՄԸ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ. — Վերջերս Նաբոլիի մօտ մեռած է 86 տարեկան պառաւ կին մը, որ բարձր դասուն կը պատկանէր։ Տարիքոտ սպասուհիի մը հետ կը բնակէր վիլլայի մը մէջ։ Զափազանց մարդատեաց ու ագահ, զըրկուած կեանք մը կը վարէր։ Բաց ի փոքր մահճակալէ ու դարանէ մը՝ ո՛չ մէկ կարասի ունէր։ Մահուընէն ետքը հին դարանին մէջ գտնուած են 500,000 ֆրանքի արժեթուղթ և 50,000 ֆրանքի պանքնոտ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

Ինչպէս աշխարհի բոլոր ճշմարիտ Սահմանադրութիւնները, նոյնպէս և Օսմ. Սահմանադրութիւնը, կը տրամադրէ կատարեալ հաւասարութիւն երկրին բոլոր բնակիչներուն համար առ հասարակ։

Այդ սկզբունքով զինուորագրութիւնն ալ հաւասարապէս պարտաւորիչ պէտք է ըլլայ բոլոր օսմանեան քաղաքացիներուն համար անխտիր, առանց ցեղի և կրօնի տարբերութեան։ Այսպէս գիտցուած էր մինչ այն օրէն՝ որ Սահմանադրութիւնը հռչակուեցաւ. այսպէս մեկնուած էր հաւասարութիւնը և այս մեկնութիւնը բնաւ տարակոյս չէր վերցներ։ Եւ սակայն ահա տարբեր երեւոյթի մը հանդիպատես ենք. վարչապետ Հիլմի փաշան ի պատասխանի Տեղապահ Սրբազանի գանգատին թէ գաւառներու մէջ զինուորական տրոց բաշխման ցուցակները կը պատրաստուին, յայտարարեր է թէ անոնք պահեստի գործածութեան համար են միայն, այսինքն այն ատեն պէտք պիտի ըլլան երբ Երեսփ. Ժողովը մերժէ քրիստոնեաներէն զինուոր առնելու խնդիրը, որ մօտերս իր ատեանը պիտի ելլէ։ Այս միեւնոյն յայտարարութիւնը հայ երեսփոխաններու ալ ըրած էր վարչապետը՝ անոնց մէկ դիմումին ի պատասխան, ինչպէս ծանուցին լրագիրներն ժամանակին։

Կը հասկնա՞նք սակայն վարչապետին այս պաշտօնական յայտարարութեան ծանրակշիռ հանգամանքը. կ՚ըսէ թէ քրիստոնեաներուն զինուորագրութեան խնդիրը Երեսփ. Ժողովին կը մնայ վճռել, այսինքն ընդունիլ կամ մերժել։ Բայց ո՞չ ապաքէն Սահմանադրութիւնը արդէն վճռած է այդ խնդիրը հաւասարութեան այն անյեղլի սկզբունքովը թէ ամէն օսմանցիք օրինաց առջեւ հաւասար են և ունին միեւնոյն իրաւունքները ու միեւնոյն պարտքերը։

Արդ, զինուորութենէ աւելի ի՞նչ մեծ պարտք կամ ի՞նչ մեծ իրաւունք կրնայ ունենալ որ և է քաղաքացի. հետեւաբար ո՞ւր կը մնայ հաւասարութիւնը, եթէ Խորհրդարանը կամ անոր Քօմիթէական իսլամ մեծամասնութիւնը «car tel est mon plaisir» ըսելով մերժէ ոչ-իսլամներէ զինուոր ունենալու սկզբունքը։ Ի՞նչպէս հաւասար քաղաքացիներ պիտի համարուին տէրութեան մը բնակիչները, երբ անոնց միայն մէկ մասը զինուոր տալու իրաւունք կամ պարտքն ունենայ, իսկ միւս մասը՝ ո՛չ։

Եւ միթէ այս խնդիրը վէճ կամ կասկած կրնա՞ր յարուցանել և կամ միթէ իրաւացի՞ է զայն Խորհրդարանի վճռին ենթարկել։ Այդ բանը չէ՞ նշանակեր միթէ խնդրոյ նիւթ ընել իսլամներու եւ ոչ-իսլամներու հաւասարութեան խնդիրը։ Խորհրդարանը որ և է օր պիտի կոչուի՞ արդեօք այդ հարցը լուծելու. եթէ ոչ, ուրեմն ի՞նչպէս կրնայ խնդրոյ նիւթ ըլլալ ոչ-իսլամներէն զինուոր առնելու կամ չառնելու խնդիրը, զոր մօտերս պիտի քննէ եղեր Խորհրդարանը, ըստ յայտարարութեան վարչապետ փաշային։

Այսքան հակասահմանադրական յայտարարութիւն մը կարդալով լրագիրներու մէջ իբր վարչապետի բերնէն ելած՝ ապշած մնացինք ու չկրցանք մեր զարմանքը զսպել և ինքն իրեն չհարցնել թէ արդեօք ճի՞շդ այսպիսի խօսք մը հանած է բերնէն, թէ սխալ հասկցուած է կամ սխալ դրած են լրագիրները։ Զի ի՞նչպէս կրնայ ենթադրուիլ թէ Խորհրդարանը մերժէ ոչ-իսլամներու զինուորագրութիւնը, որ ի նախատեսութիւն այդ պարագային՝ այժմէն սկսեր են զինուորական տուրքերու բաշխման ձեռնարկել։ Իսկ եթէ մերժումը հաւանական չէ, այլ ընդունումը աներկբայելի, այդ ցուցակներու նախապատրաստութիւնը ընելու փութկոտութեանը ի՞նչ հարկ կար։

Այլ արդէն իսկ խնդրոյ նիւթ պէտք չէ ըլլայ այդ սկզբունքը, քանի որ օսմանցի ժողովուրդներու հաւասարութեան հիմնական խարիսխն ու նուիրական օրէնքը նոյն իսկ անիկա է որ եթէ երբեք խախտելու ըլլայ, հիմնովին խախտուած կ՚ըլլայ նոյն ինքն Սահմանադրութիւնը իր միւս երկու անդրաժանելի սկզբունքներով, այն է ազատութիւն և եղբայրութիւն, որոնք առանց հաւասարութեան գոյութիւն չեն կրնար ունենալ, քանի որ յայտնի է թէ ո՛ւր որ հաւասարութիւն չկայ, հոն չկայ ո՛չ ազատութիւն և ոչ եղբայրութիւն, ոչ ալ արդարութիւն։ Արդ՝ կրնա՞նք երեւակայել Սահմանադրութիւն մը առանց ատոնց. ո՞չ ապաքէն ատոնք կը չքանան անմիջապէս, երբ հաւասարութիւնը դադրի քաղաքացիներուն միջեւ և մէկ մասը միւսէն տարբեր իրաւունքի ու պարտքի տէր նկատուի, ինչ որ հռչակել կ՚ըլլայ, երբ քրիստոնեաներու զինուորագրութիւնը մերժուի Խորհրդարանէն։

Եթէ երբեք ներելի համարուի այդ խնդիրը Խորհրդարանի վճռին ենթարկել, ներելի պիտի համարուի օր մըն ալ անոր ատեանը հանել թէ ոչ-իսլամները ո՞րչ ձգուին Տաճկաստանի մէջ թէ բոլորն ալ սրէ անցուին, պետութիւնը մի միայն իսլամներէ բաղկացեալ պահելու համար։

Նոյնպէս ներելի պիտի համարուի օր մըն ալ սա հարցը Խորհրդարանի վճռին ենթարկել թէ արդեօք լաւ չէ՞ր ըլլար Թուրքիոյ բոլոր քրիստոնեայ և հրեայ բնակիչները հրաւիրել որ իսլամ դառնան, հակառակ պարագային կա՛մ Թուրքիայէն մեկնին, կամ ամբողջովին ջարդուին։

Ինչպէս որ այս տեսակ խնդիրները չեն կրնար Խորհրդարանին ատեանը հանուիլ, նոյնպէս բնաւ երբեք իրաւունք չէ անոր առջեւ խնդրոյ նիւթ ընել ոչ-իսլամներու զինուորագրութեան հարցը, քանի որ քաղաքային հաւասարութիւնը կրօնային ազատութեան չափ նուիրական է և ընդունուած ու հռչակուած՝ Սահմանադրութեան անկապտելի օրէնքով։ Ուստի չենք կրնար բնաւ հասկնալ թէ Հիլմի փաշան ի՞նչպէս ատանկ խօսք մը ըրած է Տեղապահ Սրբազանին և հայ երեսփոխաններուն։ Բայց եթէ Սահմանադրութեան ինչ ինչ կէտերը չարափոխելու, ետ առնելու դիտում կայ, այդ ուրիշ խնդիր։ Այդ պարագային՝ նոյն ինքն Սահմանադրութիւնը եթէ ամբողջապէս ետ առնուէր, աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար միթէ, քան եթէ միայն հաւասարութեան սկզբունքը ջնջուէր անկէ, զի ի՞նչ է Սահմանադրութիւնը առանց քաղաքացիներու հաւասարութեան. — մարմին մը առանց հոգիի, կմախք մը առանց շունչի։

Իսկ այն պարագան որով կ՚իմացուի շատ գաւառներէ թէ զինուորական տուրքի հաւաքումը արդէն իսկ սկսեր է 1325 տարուան ի հաշիւ, մեր այսօրուան խորհրդածութեան շրջանակէն դուրս կը թողունք և ուրիշ անգամի կը վերապահենք։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԽՆՈՒՍԻ ՄԷՋՆ ԱԼ ՍՈՎ

Երբ Խնուսի մէջն ալ թագաւորած է սովը, ա՛լ խեղճ տես Հայաստանի միւս գաւառներուն, վասնզի Խնուս գաւառը Բարձր Հայոց շտեմարանն է. այս գաւառն էր որ Թուրքեւռուս պատերազմէն վերջ փրկեց Բասենի և Ալաշկերտի ժողովուրդը սովի ճիրաններէն։ Խնուսի օրհնեալ հացի ամբարներն էին որ Օսմանեան զօրաց և դատարկապորտ քիւրդ աշիրէթներուն ուտեստ մատակարարեց։

Խնուսցին շատ ու շատ վեհանձն է իր բնագաւառին մէջ։ Խնուսցին երբեք պանդխտութեան դիմած չէր մինչեւ 1890 թըւականը։ Գարա-Չօպան գիւղի 250 տան չափ հայ բնակչութենէն մի միայն Մելքոն անուն անձ մը կը յիշեմ որ 1875 թուին Պոլսէն վերադարձած էր, որուն հագած ջրհանկիլներու հագուստը ծաղրի առարկայ դարձած էր ամբողջ երկրի բնակչութենէն։

1876ին երբ առաջին անգամ գացի Խնուս և շրջակայ գաւառները, Գարա-Չօպան գիւղը հիմնեցի իր Ս. Ղեւոնդեան վարժարանը, որուն հետեւեցան հետզհետէ Գէօվէնդիւկ և միւս գիւղեր՝ շնորհիւ իրենց արգաւանդ դաշտերուն և հացալի ամբարներուն։ Մինչեւ այսօր լսուած չէր որ Խնուսցին մուրացկանութեան դիմէր և ուրիշներուն ձեռք կարկառէր՝ օգնութիւն խնդրելու. մինչեւ անգամ զարմանք պատճառեց ինձ երբ Արեւելքի մէջ կարդացի «Խնուսցի»ին յօդուածը, որով Միացեալ ընկերութենէն՝ կը խնդրէր վարժարաններ բանալ Խնուսի մէջ։ Անիկա մարմնոյ սընունդ չէր խնդրեր, այլ մտքի և հոգիի սնունդ. ո՛հ, քանի՜ վեհանձնութիւն, անշուշտ աշակերտած է Խնուսի օրհնութիւն համարուող եռեակ ընկերաց— Չէվիրմէ գիւղացի Տօնապետեան Գրիգոր և Գէօվէնդիւկ գիւղացի Խորէն և Արսէն ուսուցչաց— որոնք Մշոյ Ս. Կարապետի մէջ Խրիմեան Հայրիկի հաստատած ժառանգաւորաց վարժարանի գլխաւոր աշակերտներն էին և անարծաթ բժիշկներու նման ձրիաբար ուսուցչութիւն կ՚ընէին։ Օրհնեալ ըլլայ իրենց յիշատակը, մանաւանդ վերջին երկու համագիւղացիներուն, որոնք տողերս գրողին մխիթարիչներն եղան գիւղական ուսուցչութեան չարքաշ-ճգնաւորական կեանքին մէջ 33 տարի առաջ, երբ հիմնադիր-տնօրէնն եղայ Գարա-Չօպանի Ս. Ղեւոնդեան վարժարանին։

Գուցէ «Խնուսցի»ն մոռցած է կամ չի յիշեր մեր ժամանակի անցքերը, որոնց կուրծք տուինք ամենայն տոկունութեամբ։

Այլ, աւա՜ղ, մեր հայրենիք վերադարձէն վերջ լսեցի որ մահադեղով վերջ տուած էին այն թանկագին կեանքերուն — Խորէնի և Արսէնի — որոնք նուիրուած էին միմիայն իրենց հայրենիքի շահերուն իբրեւ ճշմարիտ աշակերտներ իրենց անմահ ուսուցիչներուն — Խրիմեանի, Սրուանձտեանցի և Պօնտացի Պօղոս պատուելիի (վերջինը այժմ քահանայ)։ — Այս պարագաները պատմեց ինձ նախ ողբացեալ Մ. էֆ. Սարբեան, տեսուչ Միացեալի վարժարաններու, և ապա Տօնապետեան Գ. Գրիգոր որ 1885ին ուսուցչութեան հրաւիրուեցաւ Բաղէշ, ուր կսկծալի կերպով պատմեց անմոռաց մահը մեր երկու հոգեհատորներուն, որոնք 2—3 օրուան մէջ գերեզման կը մտնեն և ի սուգ կը համակեն ամբողջ Խնուսի Հայութիւնը։

Այս երկու անձնուէր ուսուցիչները եղան առաջին նահատակներ յանուն Հայութեան. ուստի կ'արժէ որ անոնց յիշատակը չմոռցուի. Թէեւ 23 տարի առաջ համառօտակի գրուեցաւ Մասիս և Արեւելք թերթերուն մէջ, բայց կ'արժէ որ այսպիսի արդիւնաւոր նահատակներու յիշատակը միշտ կենդանի մնայ մեր միտքերուն մէջ։

Ուրեմն կ'արժէ որ «Խնուսցի»ի առաջարկած խնդիրը Միացեալ Ընկերութիւնը իր լուրջ ուշադրութեան առարկայ ընէ ու բանայ իր օրհնութեան դուռները Խնուսի դրախտանման հայ գիւղերու կեդրոններուն մէջ, որոնք իսկապէս գնահատել գիտեն ուսման յարգը։

Նմանապէս կ'արժէ որ այս գաւառի սովեալներուն օգնութեան ձեռք կարկառուի, ինչպէս իրենք անցեալին մէջ չզլացան Բասենցիներուն և Ալաշկերտցիներուն։ Վստահ ըլլանք թէ Խնուսցին ապագային ալ մեծամեծ օգուտներ պիտի ընծայէ իր կարօտ եղբայրներուն։

Գահիրէ, 12 մարս Ս.—ՔԱՇ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԳԱՄ ԱՆԴԻԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ
ԿԱՏԱՐԻՆԷ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ ՊԱԼՔԱՆԻ ԽՆԴՐՈՅՆ ՎՐԱՅ

Խաղաղութեան նշանաւոր ախոյեան՝ անգլիացի հրապարակագիր Պ. Ստէտ ոգեհարցութեան խնդիրներով ալ կը զբաղի։ Կ'ըսէ թէ մահը միայն մարմինը կը սպաննէ, սակայն հոգին կ'ազատագրէ և անոր անկախութիւնը կը վերադարձնէ երկրորդ կեանքին մէջ։ Հոգին, իր կապերէն ազատած, կը յայտնուի մէկ քանի կենդանի էակներու, որոնք «մէտիոմ» կը կոչուին և սահմանաշնորհումը կը վայելեն անոր հետ խօսակցելու սեղաններու և ինքնաշարժ գրուածքներու միջոցաւ։ Պ. Ստէտ կը յարէ թէ «մէտիոմ»ները ո՛չ միայն մեռեալներու հոգիներուն հետ յարաբերութեան կը մտնեն, այլ նոյն իսկ ողջ էակներու մտածումին հետ, ո՛րքան ալ հեռաւոր ըլլան։ Այդ կերպով Պ. Ստէտ վերջերս զգայացունց զեկոյցներ ստացեր է Ռուսիոյ Մեծն Կատարինէ կայսրուհիէն, որ 1796ին մեռած է, և որ հիմա խիստ յուզուած է պալքանեան խնդիրէն։ Պ. Ստէտ գրիչ մը կ'առնէ, սպիտակ թուղթի վրայ կը դնէ և կը սպասէ։ Յանկարծ ոգին կուգայ —Կատարինէ կայսրուհիինը— ձեռքը կ'առաջնորդէ և յայտնութիւններ կ'արձանագրէ։ Յառաջաբանէ մը ետքը Կատարինէ կայսրուհին կը ճշդէ իր մտածումը պալքանեան տագնապին նկատմամբ։ Կը գուշակէ նոր աշխարհի մը այգը և համբերութեան յորդոր կը կարդայ Աւստրիոյ, Ռուսիոյ ու Սերպիոյ դահլիճներուն։ Կայսրուհին կ'ըսէ.

«Արեւելքի մէջ ժողովուրդ մը պիտի ծնի Սելանիկի և Սիլեզիոյ մէջտեղը գտնուած մասերուն մէջ։ Ֆրանսացիները, Գերմանացիները ու Անգլիացիները չափահաս ժողովուրդներ են, որոնք աւելի պիտի մեծնան, բայց անոնց ապագան անցեալին կողմէ որոշուած է։ Աւստրիոյ արգանդին մէջն է որ ճակատագիրը գրած է վաղուան անծանօթը։ Զգուշացէք և ծննդաբերութիւնը մի՛ խանգարէք՝ անօգուտ պատերազմով մը անոր փորը ճեղքելով և զաւակը դուրս հանելով։ Անխորհուրդ աճապարանքով մը զաւակը մի՛ խլէք զայն կրող գիրկէն։ Թող տուէք որ բնութիւնը իր ուզածը ընէ։»

Այս յայտարարութիւնը շատ յստակ է։ Ֆրանց Յովսէփ կայսեր, Սքուպշինային և Պ. Իզվոլսքիի կ'ըսէ վառօդի ու գնդակներու խնայողութիւններ ընել։ Եզրակացութիւնն ալ սա է թէ ապագան Սլաւութեանն է, եթէ համբերել գիտնայ։ Կատարինէ կայսրուհին նաեւ կ'ըսէ.

«Աւստրիա-Հունգարիա կատարեալ վերակազմութեան մը մօտ է՝ սլաւական հիմերու վրայ։ Սլաւները եթէ պատերազմը փութացնեն, եղեռնական յիմարութիւն մը գործած պիտի ըլլան։»

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ Նախարարապետ Պարոն Պինէրթ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Ինչպէս ծանուցած էի անցեալ շաբթու, Պելկրատի աւստրիական դեսպան Ֆորգախ կոմսին դիմումին համար Սերպիոյ տուած պատասխանը մեր յուսացածին պէս չեղաւ։ Միեւնոյն ատեն իմացանք թէ միւս դահլիճներն ալ գոհացուցիչ չեն նկատած այդ պատասխանը (Ծափեր)։ Իսկոյն չպատասխանեցինք սերպ ծանուցագրին, վասն զի մեր կողմէ եթէ անմիջական պատասխան մը տրուէր, կացութիւնը պիտի ծանրանար, ուրկէ կ'ուզենք խոյս տալ որքան որ մեզմէ կախում ունենայ։ Մեր քաղաքականութեան նպատակն է ապահովել և ամրապնդել իրաց այն կացութիւնը որ արդիւնք է կցման խնդրոյն։ Յարձակողական ո և է մտադրութիւն չունինք. ազդեցութեան քաղաքականութեան մը բնաւ հետապնդող չենք։ Սերպիա, ուրեմն, դարձեալ ժամանակ ունի խորհելու իր կացութեանը վրայ և իր միտքը փոխելու մեզ նկատմամբ։ Միւս կողմէ նաեւ նախամեծար կը համարինք շատ չփութացնել Սերպիոյ ծանուցագրին համար մեր տալիք պատասխանը, վասն զի իմացանք որ միւս տէրութիւնները կ'ուզեն նորէն խրատներ տալ Սերպիոյ, խրատներ, որոնց, յուսալի թէ, այս անգամ կատարելապէս պիտի համակերպի Սերպիա։ Ուստի շարունակելով հանդերձ մեր մեծ համբերատարութիւնը, միւս կողմէ նոյնիսկ մեզ նկատմամբ պարտականութիւն մը կատարած կ'ըլլանք, մեր ամբողջ ազդեցութեամբը աշխատելով՝ վերջ մը տալու մեր սահմանագլուխին վրայ տիրող անտանելի վիճակին (Ծափեր)։ Այսուհանդերձ միշտ հաւատարիմ կը մնանք մինչեւ հիմա մեր հետեւած դրութեան, ձեռքներնիս երկարելով Սերպիոյ, որպէս զի այս վերջինը կարենայ զայն բռնել, եթէ ըմբռնած է իր կացութիւնը (Ծափեր)։»

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ

Ուրիշ դիւանագիտական խրոցեկ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ տէրութեանց տեղեկութիւն հաղորդուեր է որ գրաւոր զեկոյցներու նոր փոխանակութիւն մը պիտի կատարուի Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Սերպիոյ միջեւ, տէրութեանց կողմէ Վիեննայի ու Պելկրատի մէջ ըլլալիք հաւաքական դիմումէն ետքը։ Տէրութեանց միջեւ կատարուած բանակցութիւններու հետեւանքով, կարգ մը առաջարկութիւններ պատրաստուած են. հիմակ ալ դիմումներ տեղի կ'ունենան՝ գոհացուցիչ յարաբերութիւններ հաստատելու Վիեննայի և Պելկրատի միջեւ։ Տէրութեանց անկեղծ փափաքն է թոյլ չտալ որ նորէն ծանուցագիրներ փոխանակուին երկու երկիրներու միջեւ, վասն զի հաւանօրէն այդ գրաւոր զեկոյցներու փոխանակութիւնները պատճառ կ'ըլլան հիմակուան չփոթներուն։ Իտալիա միւս տէրութեանց հետ կատարելապէս համախորհուրդ կը գործէ։ Տէրութեանց դիւանագէտները հիմա կ'ուզեն գիտնալ թէ Աւստրիա ու Սերպիա ի՛նչ ընդունելութիւն պիտի ընեն տէրութեանց նոր առաջարկութեանցը։ Յոյս կը տրէ թէ այդ երկու կառավարութիւնները բարեհաճ ընդունելութիւն մը պիտի ընեն տէրութեանց բարեկամական դիմումին. նաեւ ատոր արդիւնքը պիտի ըլլայ գոհացուցիչ յարաբերութիւններ երկու երկիրներուն միջեւ։ Տէրութեանց դիմումը եթէ յաջողութեամբ պսակուի, յուսալի կը նկատուի որ դեսպանախորհուրդին գումարումը կարելի պիտի ըլլայ, վերջնականապէս սահմանելով այն գլխաւոր կէտերը որոնց մասին տէրութիւնները արդէն կարծիքներու փոխանակութիւն կատարած են։

—Standard, սերպիական տագնապին խաղաղելուն վրայ խօսելով, կը գովէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ չափաւորութիւնը։ Կ'ըսէ թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը անշուշտ դիւանագիտական յաղթանակ մը տարած է, սակայն անոր ամէնէն մեծ յաջողութիւնը եղած է անփառունակ պատերազմի մը չմղուիլը, որ ո՛չ պատիւներու պիտի արժանացնէ զինքը և ոչ ալ իր երկիրը պիտի ընդարձակէ։

—Տէյլի Թէլէկրաֆ ալ կ'ըսէ թէ Պարոն Էրէնթալ, Պիզմարքի քաղաքականութեան նմանող իր քաղաքականութեամբ, վճռական յաղթանակ մը տարած է։ Անգլիական թերթը յետոյ համոզում կը յայտնէ թէ Աւստրիա-Հունգարիա վեհանձնօրէն պիտի գործէ իր դրացի փոքր Պետութեան հանդէպ։

ՍՔՈՒՊՇԻՆԱՅԻՆ ՄԷՋ

Սերպիոյ Սքուպշինային մէջ հին-արմատական Պ. Մօզիչ հարցապնդում մը ըրաւ Նախարարապետին, ըսելով որ լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Աւստրիա-Հունգարիա սահմանագլուխին վրայ զօրահանութեան հրամաններ տուած ըլլալու երեւոյթը ունի և թէ կ'երեւայ որ Սերպիա ուշադրութիւն չէ ըրած այդ իրողութեանց։ Պ. Միզիչ յարեց որ սերպ կառավարութիւնը թէեւ իր դատը մեծ տէրութեանց յանձնած է, սակայն պարտաւոր է զինուորական անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնել և զօրահանութիւն կատարել, որպէս զի Սերպիա անակնկալի մը չենթարկուի, ինչպէս Ֆրանսացիներուն եղաւ 1870ին։ Երիտասարդ-արմատական Պ. Մարքովիչ ալ հարցապնդում մը ուղղեց Նախարարապետին և ըսաւ թէ Սերպիոյ կողմէ մեծ տէրութեանց դիմումին տրուելիք պատասխանը այնպէս մը ըլլալու է որ սերպ կառավարութիւնը, այդ պատասխանները ղրկելէ առաջ, պարտաւոր ըլլայ ամէն անգամուն Սքուպշինային խորհուրդ հարցնել։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՅ
ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ

Երէկ իրիկուն հրատարակուած յաւելուած մը հետեւեալը կը ծանուցանէր.

«Գ. զօրաբանակին հրամանատարին կողմէ մարտ 10 թուականով պատերազմական Նախարարութեան ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Ճումայի Պալայի սահմանագլուխին վրայ՝ «Աժիօլլար» աշտարակին օսմ. զինուորներուն և պուլկար զինուորներուն միջեւ հրացանաձգութիւնը կը շարունակուի. երբեմն կը սաստկանայ և երբեմն ալ կը տկարանայ։ Պուլկար զինուորներուն մէջ կան ժողովուրդէն անհատներ որոնք հրացանաձգութիւն կը կատարեն, որով կրակը հետզհետէ կը սաստկանայ և հաւանական է որ միւս պահականոցներն ալ սկսին։ Այսուհանդերձ պուլկարական պահականոցի սպաներու և մեր կողմի պահականոցին հրամանատարին միջեւ բանակցութիւն կատարուելով, Պուլկարները յայտարարեր են որ մեր կողմէն եթէ կրակը դադրի, իրենք ալ պիտի դադրեցնեն։ Երկու կողմի կորուստները անկարեւոր են։ Սահմանագլուխին վրայ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են ամէն տեսակ պատահականութեանց դէմ։ Պատերազմական պաշտօնարանէն առնուած տեղեկութեանց նայելով, Բ. ու Գ. զօրաբանակները կը բանակցին, այդ մասին անմիջական միջոցներ ձեռք առնելու համար։»

—Այս խնդրոյն համար Եպարքոսը սա յայտարարութիւնը ըրաւ Իգտամի խմբագիրներէն մէկին.

«Երկու զինուոր իրարու դէմ զէնք արձակեր են։ Ասկէ զատ կարեւոր բան մը չկայ։»

Պատերազմական Նախարարն ալ ըսաւ նոյն խմբագրին թէ մաքսանենգութեան խնդրի մը առթիւ անկարեւոր ընդհարում մը տեղի ունեցեր է օսմ. և պուլկար զինուորներու միջեւ Ճումայի Պալայի մէջ։ Խնդիրը առջի օրը փակուեր է։ Բ. ու Գ. զօրաբանակներու հրամանատարներուն պէտք եղածը ծանուցուած է, որպէս զի ասկէ վերջը այդ կարգի դէպքեր տեղի չունենան։

—Պատերազմական Նախարարութիւնը գրեց Բ. ու Գ. զօրաբանակներու հրամանատարներուն՝ փութով տեղեկագրել պահեստի զինուորներուն թիւը։

ԻԶՄԻՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպէս երէկ հրատարակուած խորհրդարանական վիճաբանութիւններէն կ'երեւի, Այտընի գաւառին կառավարիչին պաշտօնանկութեանը առթիւ խնդիր մը ծագած է նոյն նահանգին և մանաւանդ Իզմիրի մէջ։ Այդ նահանգին երեսփոխանները, երէկ, հեռագիր մը ուղղեցին Այտընի միւֆթիի փոխանորդին և քրիստոնեայ հասարակութեանց հոգեւոր պետերուն, յայտարարելով որ երբ Տէրութիւնը այսքան հոգերով շրջապատուած է, հայրենասիրութեան և սահմանադրական դրութեան հակառակ է Պետութիւնը դժուարութեանց ենթարկել, որով պէտք է հարկ եղած յորդորները կարդալ ժողովուրդին։

—Եպարքոսը, երէկ իրիկուն, սա յայտարարութիւնը ըրաւ Սապահի խմբագիրներէն մէկին.—«Տէրութիւնը որոշած է որ կարող անձ մը գտնուի Այտընի կուսակալութեան պաշտօնին վրայ, որով այդ պաշտօնին կոչուած Ֆէրիտ փաշա անպատճառ իր պաշտօնատեղին պիտի երթայ։ Եթէ կարծամիտներէ ոմանք Իզմիրի մէջ խառնակութեանց ձեռնարկեն, Օսմ. Պետութիւնը իր պարտականութիւնը պիտի կատարէ։ Այդ տեսակ պարագայի մը երբ Երեսփ. Ժողովին մեծամասնութեան աջակցութիւնը վայելէ, կառավարութիւնը պիտի չխուսափի իր պարտականութիւնը պէտք եղածին պէս կատարելու։»

—Այտընի կուսակալի փոխանորդ Ֆէրիտ փաշա, որ երէկ իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորէր, զանազան պատճառներով վաղուան յետաձգեց իր մեկնումը։ Եէնի Կազէթա կ'ըսէ թէ Ֆէրիտ փաշա ամբողջովին պիտի ստանայ նախապէս սահմանուած անպաշտօն վիճակի թոշակը՝ 25,000 ղրուշ, որով իբրեւ կուսակալի փոխանորդ զատ թոշակ պիտի չստանայ։ Եէնի Կազէթա կը ծանուցանէ թէ Եպարքոսը հրամայեր է պատերազմական Նախարարութեան՝ զօրաբաժին մը ղրկել Իզմիր՝ անդորրութիւնը ապահովելու համար։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ միթէ պատերա՞զմ կայ։

—Լա Թիւրքի կ'ըսէ թէ սխալ է այն լուրը թէ զօրաբաժին մը Իզմիր պիտի ղրկուի։ Ամբողջ խնդիրը այն է որ Այտընի ժողովուրդը կը պնդէ թէ կառավարիչ Նէչէդ պէյ պաշտօնի վրայ մնայ։

ՏԷՐՍԻՄԻ ՎԻՃԱԿԸ

Տէրսիմի մէջ աւազակութեանց առաջքը առնելու համար, ինչ որ, կ'ըսէ Լա Թիւրքի, մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ կառավարութեան, հրաման տրուեցաւ պատերազմական Նախարարութեան՝ ութ հարիւրական հոգինոց տասնըչորս վաշտ ղրկել Տէրսիմ։ Ելմտական Նախարարութիւնն ալ հրաման ստացաւ՝ զինուորական այդ շարժումին համար պէտք եղած դրամը հաստուցանելու։ Խարբերդի կուսակալը կ'առաջարկէ ընդհանուր ներում շնորհել Տէրսիմի բոլոր աւազակներուն։ Բ. Դուռը պատասխանեց թէ այդ տեղերուն բարեկարգութեանը համար մօտերս ճամբայ ելլելիք յանձնաժողով մը պիտի ուսումնասիրէ այն խնդիրը թէ կառավարութիւնը զէնքո՞վ պէտք է նուաճէ աւազակները թէ ընդհանուր ներում շնորհէ, վասն զի աւազակներուն մէջ կան այնպիսիներ որոնք մղուած են կառավարութեան դէմ։ Խնդիրը իր ամբողջութեամբը պիտի ներկայացուի Երեսփ. Ժողովին։

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ԵՒ ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ

Երեսփ. Ժողովը երէկ ընդհանուր նիստ չունենալով, յանձնաժողովները միայն գումարուեցան։ Ելմտացոյցի յանձնաժողովը որոշեց որ իր անդամները զատ զատ պետական պաշտօնատուները այցելելով՝ ելմտացոյցին նկատմամբ քննութիւն կատարեն։ Անտառներու, հանքերու և երկրագործութեան յանձնաժողովն ալ խորհրդակցութիւն կատարեց օսմ. երկիրներէն օտար երկիրներ արտածուած ծխախոտներէն առնուող «րէֆիքէ»ի տուրքը ջնջելու մասին։ Ծովային յանձնաժողովը, Լոնտոնէն բերուելիք անգլիացի նաւային սպաներու մասին, լսեց ծովային սպայակոյտի գնդապետներէն Իհսան պէյի բացատրութիւնները։ Մասնագէտ եօթը սպաներուն բերուիլը որոշուեցաւ. իսկ ճարտարագէտ սպաները այն ատեն պիտի բերուին, երբ գործարաններու և նաւաշիններու նորոգման վարկը հաստատուի Երեսփ. Ժողովին կողմէ։ Արտաքին գործոց յանձնաժողովը քննեց Թուրքիոյ ու Աւստրիոյ միջեւ կնքուած բրոթոքոլը, սակայն դեռ որոշում մը չտրուեցաւ։ Ներկայ էր նաեւ արտաքին գործոց նախարարի փոխանորդ Նորատունկեան էֆ.։ Գործադուլներու կանոնագիրը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը իր քննութիւնները աւարտեց և տեղեկագիրը պատրաստեց։ Ներքին գործոց յանձնաժողովը խորհրդակցութիւն կատարեց հեռագրի մը վրայ, որ կ'ըսէր թէ Հալէպի ու Մարաշի մէջ Սսոյ Հայոց վանքերուն սեփական կալուածներուն համար Մկրտիչ կաթողիկոսին ժառանգորդներուն անունով կալուածագիր տալու մասին, պետական Խորհուրդին որոշումը ուղիղ չէ։ Նոյն յանձնաժողովը նաեւ քննեց նահանգներէն անդորրութեան մասին եկած հեռագիրները և Եէմէնի բարենորոգմանց խնդիրը։

—Ծերակոյտի Նախագահը թուանշանի սխալներ տեսած է Երեսփ. Ժողովին կողմէ վաւերացուած այն օրինագծին մէջ որ կը վերաբերի 1324էն և 1325 տարին փոխադրուած պարտքերուն։ Ծերակոյտը որոշեց այդ օրինագիծը վերադարձնել Երեսփ. Ժողովին։ Ներքին կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն, այդ երկու ժողովներուն ելմտական յանձնաժողովները միասին գումարուելով նորէն պիտի քննեն։ Օրինագիծը դարձեալ Երեսփ. Ժողովին պիտի ներկայացուի և վաւերացուելէ ետքը պիտի յղուի Ծերակոյտին։

—Ծերակոյտին նորընտիր անդամ Արամ էֆ., երկրագործական մասնագէտներու Խորհուրդին Նախագահը, երէկ երդումը կատարեց և պաշտօնին ձեռնարկեց։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

Թաղապետական ընդհանուր ժողովը, երէկ գումարուելով, ելմտացոյցի յանձնաժողովին կողմէ տրուած ծրագրի մը վրայ սա որոշումները տուաւ ներքին մաքսի (օքթռուա) նկատմամբ։— Հարկ դատուած է Կ. Պոլսոյ քաղաքին պէտք ունեցած բարեզարդութեանը և առողջապահական բարենորոգմանց համար ներքին մաքս մը հաստատել, ինչպէս կայ եւրոպական քաղաքներու մէկ մասին մէջ։ Անմիջական պէտքերէ զատ, հետեւեալներէն սպառման տուրք մը պիտի գանձուի սակէս և իւրաքանչիւր քիլօյէ.

Սեւ խավիար՝ 5 ղրուշ, կարմիր խավիար Վլատիվոսթոք 5 և տեղական՝ 2, ձուկի հաւկիթ՝ 5, տուփի մէջ աղած ձուկ՝ 20 փարա, տակառի մէջ աղած ձուկ՝ 10 փարա, շաքար, օշարակ ու անոյշ՝ 2 փարա, խահուէ՝ 5 փարա, թէյ՝ 2½ ղրուշ, շաքարեղէն՝ 2½ ղրուշ, պանիր ու բասմա՝ 20 փարա, քաքաօ և չօքօլա՝ 1 ղրուշ, գինի՝ քիլօն մինչեւ հինգ ղրուշ՝ 10 փարա, մինչեւ տասը՝ 25 փարա և անկէ աւելի՝ 1 ղրուշ, գոնեաք ու ռո՛մ քիլօն մինչեւ երեք ղրուշ՝ 20 փարա և անկէ աւելի 1 ղրուշ, շամփանիա 5 ղրուշ, օղի՝ 1 ղրուշ, գարեջուր 5 փարա, անոյշ ըմպելիներ՝ քիլօն մինչեւ երեք ղրուշ՝ 10 փարա և աւելիին համար՝ 20 փարա, վառելու յատուկ ոգի՝ 2 փարա և միւս ոգիները՝ 5 փարա, մարմարիոն հարիւր քիլօն՝ 10 փարա, կլոր մարմարիոն՝ 1 ղրուշ, մոմով լուցկի ու աբեթ՝ 20 փարա, սիկառի թուղթ՝ 60 փարա, խաղի թուղթ՝ 2½ ղրուշ, չիմէնթօ՝ կէս փարա, չօ խալօլիկ 50 քիլոնոց պարկէն՝ 10 փարա, տեղական կիր՝ 50 քիլոնոց պարկէն՝ 20 փարա, եւրոպական գաճ՝ 2 փարա, հանքածուխ՝ մէկ թոնոյէն 5 ղրշ, սրբոմաշէդ՝ 10 փարա, կանթեղ՝ 10 փարա, պէնզին՝ 5 փարա և հոտեղէններ՝ 2 ղրուշ։

Այս նիւթերէն անոնք որ հիմա կենդինարի տուրքի ենթակայ են, ներքին մաքսը հաստատուելուն պէս, զերծ պիտի ըլլան կենդինարի տուրքէն։ Ներքին մաքսը տարեկան ալ պիտի առնուի «ապոնըման»ի ձեւով։ Նախ մաքսային պաշտօնեաները պիտի գանձեն ներքին մաքսը։ Ներքին մասերէն գալիքներուն ալ թաղապետական շրջանակներու կողմէ պիտի գանձուի. իսկ ծովի ճամբով և առանց մաքսատուն հանդիպելու բերուածներն ալ նաւամատոյցներու պաշտօնեաներուն կողմէ։ Մաքսային վերատեսչութեան և անոր ճիւղերուն կողմէ գանձուածները քաղաքապետութեան պիտի ղրկուին։ «Ապոնըման»ի քանակութիւնը պիտի որոշուի տեղւոյն վրայ կատարուելիք քննութեամբ մը։ Ալիւրի գործարաններուն, երկաթուղիի ընկերութեանց և հեռաւոր ուղեւորութիւններ կատարող շոգենաւերու յատուկ ածուխները ներքին մաքսէն զերծ են։ Ուրիշ տեղեր ղրկուելու համար բերուած ապրանքները երբ ամբողջութեամբ երկաթուղիներու կամ շոգենաւերու յանձնուին, գանձուած ներքին մաքսը պիտի վերադարձուի։

—Թաղապետական ընդհանուր ժողովը ընդունեց թէ քաղաքապետութիւնը պարտաւոր է փոխառութիւն մը կնքելու, վասն զի հիմակուան հասոյթները անբաւական են նոյն իսկ պարզ ծախքերուն։ Քաղաքապետութիւնը այդ փոխառութեան համար ընդարձակ ծրագիր մը պիտի պատրաստէ։

* * *

ՀՌՈՄԷՆ կը հեռագրեն թէ արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշա, երկուշաբթի օրը, քանի վայրկեան չափ տեսակցեր է Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Տիդդոնիի հետ։ Րիֆաթ փաշա յետոյ ներկայացեր է Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին, որ սեղան մը տուեր է ի պատիւ Րիֆաթ փաշայի։ Ներկայ գտնուեր են նաեւ Պ. Տիդդոնի և օսմ. դեսպանը։ Իրիկունը Րիֆաթ փաշա, Պ. Տիդդոնիի այցելութիւնը ընդունելէ ետքը, այցելութիւն տուեր է Նախարարապետ Պ. Ճոլիդդիի։ Րիֆաթ փաշա, այսօր, ներկայ կը գտնուի Իտալիոյ Խորհրդարանին բացման և իրիկուան Վիեննա կ'ուղեւորի։

ՓԷՏԷՐՍՊՈՒՐԿԷՆ կը հեռագրեն թէ Տումային մէջ մէկ քանի երեսփոխաններ հարցապնդում ըրեր են Թուրքեւռուս համաձայնութեան մասին։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ կուսակալ պիտի կարգուի Պրուսայի նախորդ կուսակալ Թէվֆիգ պէյ։ Եպարքոսը, երէկ, պաշտօնագիրով մը Թէվֆիգ պէյի հաւանութիւնը ուղեց։

ՊԱՂՏԱՏԻ ՆԱՀԱՆԳԻ.— Եէնի Կազէթա կը հերքէ այն զրոյցները թէ Պաղտատի մէջ միջադէպեր պատահած ըլլան։

ԵԳԻՊՏԱՑԻ Խալիլ Համատէ փաշա, որ Կ. Պոլիս եկած է, երէկ Բ. Դուռը երթալով Եպարքոսին այցելեց։ Խալիլ Համատէ փաշա Եվգաֆի նախարար պիտի անուանուի։

ՊՈՍՆԱՑԻ իսլամները իրենց յատուկ գործերու կարգադրութեանը համար յանձնաժողով մը կազմելով Բ. Դուռնէն խնդրեցին անոր ճանաչումը։ Նախարարաց Խորհուրդը կը քննէ այդ խնդիրը։

ԿԱՅՍ. ԱՆՁՆԱԿԱՆ գանձուն կողմէ Օսմ. Պանքային կատարուելիք 50,000 ոսկիի փոխառութեան պայմանագրութիւնը, ելմտական նախարարութեան կողմէ ալ ստորագրուելու համար, նոյն պաշտօնարանը ղրկուած էր, սակայն ելմտական նախարարութիւնը վերադարձուց, ըսելով որ առանց Երեսփ. Ժողովին հաւանութեանը չի կրնար ստորագրել։

Բ. ԴՈՒՌԸ, ծանուցագիր մը ուղղելով մեծ տէրութեանց, խնդրեր է որ Սելանիկ գտնուող ելմտական քոնդրոլի յանձնաժողովը, որ օտարազգիներէ կը բաղկանայ, Կ. Պոլիս ղրկուի՝ ելմտական պաշտօնարանին մէջ գտնուելու համար։

ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱ.— Ազատական կուսակցութեան քարտուղարը կը հերքէ այն լուրը թէ Քեամիլ փաշա նոյն կուսակցութեան նախագահութիւնը ընդունած ըլլայ։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.— Ելմտական Նախարարութիւնը, երէկ, սկսաւ մէյմէկ ամսաթոշակ վճարել։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ գանձը, երէկ, 400,000 ոսկի ստացաւ՝ Տոյչէ Օրիէնդ Պանքէն կատարուելիք 500,000 ոսկիի փոխառութեան հաշւոյն։

ԱՏԱՆԱՅԻ մէջ երկրագործական վարժարան մը պիտի հաստատուի։

ՍԱՄՍՈՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Նիքսարի մասին ելած վրդովիչ զրոյցները բոլորովին անհիմն են, վասն զի իսլամներու և քրիստոնեաներու միջեւ բնաւ անհամաձայնութիւն չկայ։

ԻԶՄԻՐԷՆ Սէրվէթի ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ֆէրիտ փաշայի Այտընի կուսակալ անուանումը ընդհանուր վիշտ պատճառած և միտքերը գրգռած է. ամբողջ ժողովրդեան կողմէ մեծ միթինկ մը կը կազմուի. արդիւնքին մտահոգութիւն կը տիրէ։

ՔԷՄԱԼԷՏՏԻՆ փաշա իր զաւակներուն համար դատ բացած է Նաիմէ Սուլթանին դէմ։ Ղալաթիոյ Շէրիի դատարանը ֆէթվա ուզած է Ֆէթվախանէէն։

ՄԱԽՍՈՒՍԷ ԵՒ ՇԻՐՔԷԹ.— Անցեալ իրիկունը զինուորներ ու ոստիկաններ Գալաքէօյի կամուրջին վրայ սպասեր են կղզիները երթալիք ուղեւորները որ Մախսուսէի շոգենաւերը չմտնեն, այլ Շիրքէթի Խայրիէի շոգենաւերով ուղեւորին, բայց ուղեւորները մասնաւոր շոգենաւակ մը վարձելով կղզիները գացեր են։ Այդ միջադէպին պատճառ տուեր են բժիշկ գնդապետ Ճէլալ Մուխթար և գնդապետ Հագգը էֆ.ները։ Ուղեւորները բողոքի հեռագիր մը ուղղեր են Եպարքոսին։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.— Պետական արկղերու մէջ և Օսմ. Պանքան գտնուած երկու միլիոն ղրուշէ աւելի աւրուած դրամներէ և մինչեւ փետրուարի վերջը հաւաքուածներէն մանր դրամներ պիտի պատրաստուին։

ՈՍԿԵՆԱԿԻՐՆԵՐՈՒ գործադուլը աւարտելով, երէկ, սկսան աշխատիլ։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գիշեր ժամ 3ին հրդեհ ծագեցաւ Պոլիս, Թարաքճըլար, կաբասի վաճառող Խրիստոյի խանութէն, որ ամբողջովին այրեցաւ։ Շէնքին տէրն է Հարթնեանի որդին Մաք պէյ։ Ապրանքներու մեծ մասը ազատուեցաւ։

ՄԻԹԻՆԿ.— Սուլթան Ահմէտի հրապարակին վրայ, վաղը, միթինկ մը պիտի գումարուի, խնդրելու կառավարութենէն՝ օրէնքին տրամադրութիւնները գործադրելու անոնց մասին որ Թուրքիոյ մէջ հրատարակուող օտար թերթերուն մէկ քանիին միջոցաւ հրատարակութիւններ կ'ընեն օսմ. զանազան տարրերուն միջեւ տիրող միաբանութիւնը խանգարելու նպատակով։

ՊԵՐԱՅԻ ոստիկանութեան շէնքը, կից գտնուած բանտէն զատ, և Ղալաթիոյ Վոյվոտայի պահականոցին գետինը ծախու են։ Փափաքողները պէտք է նոյն ոստիկանատունը դիմեն աճուրդին մասնակցելու համար։

ՎԻՆԷՐ ՊԱՆՔ ՖԷՐԷՅՆԻ Բերայի ճիւղը բացուած է մարտ 2/15էն սկսեալ։ 15—7

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Մայրաքաղաքիս հայ խմբագիրները, պաշտօնի վրայ թէ անպաշտօն, սրտագին կը հրաւիրուին ներկայ գտնուելու Խմբագրական Ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի, 15 մարտ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, կէս օրէն յետոյ ժամը 8ին։ Ժողովին մէջ վերջնապէս նկատողութեան պիտի առնուի պատրաստուած օրինագիծը։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 4/17 փետրվար 909

Տէր,

Պատիւ ունինք ծանուցանել Ձեզ թէ քաղաքիս մէջ՝

ԳԸԼՃԵԱՆ, ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԵՒ ԲՐԱՎԱՏԱԼ

Ընկերութեան անուան տակ վաճառատուն մը հաստատած ենք, Ռոտոսթոյի մէջ իր մասնաճիւղով, որ մանիֆաթուրայի գործերով պիտի զբաղի։

Ընկերութեանս անդամներէն ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ և ԲՐԱՎԱՏԱԼ Ռոտոսթոյի մէջ իրենց ունեցած սեղանաւորական և քոմիսիոնի տունը անկախաբար կը շարունակեն պահել։

Վաճառատանս արտօնեալ ստորագրութիւնները ստորեւ Ձեր ուշադրութեանը յանձնելով և յուսալով որ Ձեր վստահութեամբ պիտի պատուէք զմեզ, հաճեցէք ընդունիլ, Տ., մեր յարգանաց հաւաստիքը։

Պօղոս Յ. Գըլըճեան,
Մովսէս Յ. Գալուստեան
Յակոբ Ս. Բրավատալ պիտի ստորագրեն

ԳԸԼՃԵԱՆ, ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
ԵՒ
ԲՐԱՎԱՏԱԼ

Աչըր Էֆէնտի խան, թիւ 6, Կ. Պոլիս

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

[illegible]

ՆՊԱՍՏԻ ԲԱՇԽՈՒՄԸ ԳԱԲԱՌՈՒ ՄԷՋ

[Նպաստից Յանձնաժողովին ուշադրութեանը կը յանձնուի]

Տէր խմբագրապետ,

[illegible]

պան Տ. Պարգեւ վրդ.ի բանեցուցած մեքենայութիւնները յայտնել հրապարակաւ։

Անցեալ 50 օսմ. ոսկին ղրկուած էր դարման մը ըլլալու համար անասելի թշուառութեան մէջ գտնուող գիւղիս հայակարօտ ժողովրդեան, այլ սակայն Պարգեւ վրդ. և իր հաւատարիմ պաշտպանը, Թաղ. Ժողովի անդամ Համբարձում Ղազարեան, իրենց էնթրիքներն ունէին որ անկնար էր այս պարագային չգործադրէին։ Այսպէս, Պարգեւ վրդ. այդ 50 ոսկին բաշխման համար նախ ցուցակ մը պահանջեց գիւղիս քահանայէն և Թաղ. Խորհուրդէն որով ըստ այնմ միմիայն ամենակարօտներու անուններէն պատրաստուած ցուցակ մը ներկայացուեցաւ։ Այլ սակայն Պարգեւ վրդ. իր սովորութեան և իր մասնաւոր նպատակներուն համաձայն, սին առարկութիւններ հանեց և Բ. ցուցակ մը պահանջեց։ Այս անգամ, ա՛լ աւելի զտուած ցուցակ մը ներկայացուեցաւ բայց դարձեալ անտեղի դիտողութիւններ ըրաւ Պարգեւ վրդ.։ Ուստի, հարկադրուած, հաւասարապէս գիւղին բոլոր ժողովրդեան անունով ցուցակ մը տրուեցաւ։ Պարգեւ վրդ. այդ ցուցակը առաւ և իր դարձուածքները յաջողցնելու համար, առանց այլեւս դիտողութիւն ընելու, գաղտնապէս գիւղէս Դաւիթ և Խնձաւերակ գիւղէն Բարսեղ անունով երկու անձեր կը կանչէ, կը հրահանգէ զանոնք և հեռագրել կուտայ Պատրիարքարան սուտ ու սխալ և զըրպարտական կարգ մը լուրեր և կամբաստանէ աս ու ան, որ իբր թէ՝ կուզեն եղեր Նպաստի բաշխման մէջ զեղծումներ ընել, մինչդեռ իր բուն նպատակն էր այն հեռագրական բողոքով Պատրիարքարանը խաբել և Նպաստը իր ուզած կերպով քըմահաճօրէն բաշխել և անկէ իր ու իրեններուն բաժինը հանել։ Այդպէս մեր ներկայացուցած վերջին ցուցակին վրայ տարբեր անուններով կաւելցնէ Քաղաք. Ժողովի անդամ Համբարձում Ղազարեանի մէկ մօտաւոր ազգականին, քաղաքացի Սեդրակ Շարիկեանի, Խնձաւերակցի Բարսեղ Աբիկեանի, Յարութիւն Աբիկեանի և դեռ մեր գիւղէն չեղող և ուրիշ կարգ մը անգոյ անուններ և իբր թէ՝ բաշխումը կը կատարէ արդարութեամբ, ջնջելով և զեղչելով գիւղէս խակայէս կարօտ և թշուառ չատ մը ազգայիններու անուններ։ Տէր խմբագրապետ, Պարգեւ վրդ. որ ասկէ առաջ եկած բոլոր նպաստներուն մէջ ալ զեղծանած է և օրէնք ու սահմանադրութիւն ոտնակ առած, միմիայն Քաղաք. Ժողովի անդամ վերոյիշեալ Համբարձում Ղազարեանի քէֆին և իր քսակին համար կը գործէ, կը խնդրենք որ նկատի առնէք հայակարօտ ժողովուրդին եղած զրկանքը և Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը հաճիք հրաւիրել, ապա թէ ոչ, ղրկուած նպաստները այսպէսով իրենց բարեսիրական նպատակին չպիտի ծառայեն, այլ մէկ քանի եկեղեցականներու և անհատներու քսակը պիտի պարարեն։

Յուսալով որ ձեր անկողմնակալութեամբ արձագանգ պիտի ըլլաք մեր այս խնդրքին, որուն համար Պատրիարքարան ալ դիմած ենք, և պիտի բարեհաճիք ներկայս հիւրընկալել ձեր ազգօգուտ և ազատամիտ թերթին մէջ։

Խորին յարգանքով Միամք
Միատէր Վարչահան գիւղի
Արիստակէս Քհ. Մարտիրոսեան
Դիւան Թաղական Խորհրդոյ եւ
Հոգաբարձութիւն Վարչահան գիւղի
Աբրահամ Քիւբէքեան (Ատենապետ)
Զաքէոս Յ. Ղեւոնդեան (Ատենապետ)
Մարտիրոս Մարտիրոսեան
Գալուստ Աւետիսեան
Ի Դիմաց Հասարակութեան
Բաբերդի Վարզահան Գիւղի
Մարտիրոս Յովհաննէսեան
Գալուստ Յովակիմեան
Գրիգոր Պետրոսեան
Յովակիմ Գրիգորեան

ՀՐԱՒԷՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ

Տ.

Ազգային Ընդհ. Ժողովոյ մԸ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ օր, 13 մարտ, ժամ 7½ին, Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

Կը խնդրուի որ հաճիք անպատճառ ներկայ գտնուիլ որոշեալ ժամուն։

Ատենապետ
Պատր. Տեղապահ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Քննութիւն Նախագահութեան դիւանի տեղեկագրին՝ ի մասին երկու եկեղեցական երեսփոխանաց ընտրութեան։

Բ. Ներքին կանոնագրի խնդիր։

Գ. Հարցում Վահան էֆ. Թէքէեանի՝ ի մասին Ազգ. Կեդր. վարժարանի։

Դ. Ընտրութիւն երկու անդամոց՝ Նախորդ Պատրիարքի դէմ եղած ամբաստանութեանց Քննիչ Յանձնաժողովոյ։

Ե. Խնդիր ընտրութեան՝ Քաղաք. Ժողովէն հրաժարեալ մէկ անդամի յաջորդին։

Զ. Առաջարկ Մելքոն էֆ. Կիւրճեանի՝ Թրքահայոց բաղձանքները Ս. Հայրապետին ներկայացնող գրի մը պատրաստութեան համար։

Է. Ընտրութիւն՝ Երուսաղէմի հաշուեքննիչ Յանձնաժողովէն հրաժարեալ անդամի մը յաջորդին։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ նախագահութեամբ Տեղապահ Սրբազանին և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ 1.—Տ. Բաբգէն Ծ. վրդ. Արմաշու Դպրեվանքի փոխ վանահայրութենէն հրաժարած ըլլալով, ժողովը ընդունեց անոր հրաժարականը և Մեսրոպ վրդ. Նարոյեանը փոխ վանահայր կարգեց և որոշեց Տ. Բաբգէն վրդ.ը գաւառական կարեւոր պաշտօնի մը կոչել։ Նոյնպէս նկատողութեան առաւ սարկաւագներու ձեռնադրութեան մասին Արմաշու Խնամակալութեան պաշտօնագիրը և որոշեց որ նոյն խնդիրը Պատրիարքական ընտրութենէն յետոյ նկատողութեան առնուի։ 2.— Զմիւռնիայէ խնդրուած էր կարող վարդապետի մը ներկայութիւնը, իբր առաջն. տեղապահ։ Ժողովը նկատելով որ Խառն Ժողովոյ կը պատկանի նոյն խնդիրը, հարկ դատեց անոր նկատողութեան յանձնել։ 3.— Տիգրանակերտի առաջն. տեղապահ Տ. Գէորգ վրդ. Իբրանոսեան գրով մը խստօրէն կը գանգատէր տեղւոյն Ասորւոց առաջնորդին դէմ, վերջերս կատարած ապօրէն պսակներու մասին։ Ժողովը որոշեց Պոլսոյ Ասորւոց պատր. փոխանորդէն մանրամասնօրէն տեղեկագրել իրողութիւնը։ 4.—Գատրգիւղի ազգայինները հաւաքական գրով մը կը խնդրէին որ Տ. Տաճատ քհ. Դերձակեանը իրենց եկեղեցին մէջ պաշտօնավարէ։ Ժողովը որոշեց որ սոյն գիրը ուղղեն տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին և քահանայից դասին, որպէս զի անոնցմէ խնդիրը պաշտօնապէս ներկայացուի Պատրիարքարան։ Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ վարչական խնդիրներով։

ՀԱՅ ՎԷՐՏԻՆ (Տիգրան Չուհաճեան). Բոլոնիա հրատարակուող L'Avvenire d'Italia թերթին փետրուար 21ի թիւին մէջ Il Verdi Armeno վերնագրին տակ Տիգրան Չուհաճեանի մասին գեղեցիկ յօդուած մը հրատարակուած է։ Գրողը Բառուայի համալսարանը գրականութեան ուսանող հայասէր կոմս մըն է Riccardo della Torre անունով։ Ահաւասիկ այդ յօդուածին մէկ քանի մասերը.—«Հայաստան արեւելքի այն երկիրն է՝ որ իր խանձարուրքի մէջէն իսկ ծաղկեալ պահեց հայրենաւանդ քաղաքակրթութեան ամբողջութիւնը՝ անսասան մնալով կեանքի ամենադժնդակ պայքարի մէջ՝ որ ցարդ կը մղէ զինքը շրջապատող ամէն տարրերու դէմ, մանաւանդ թէ հայ միտքը մըշտատեւ հալածանքներու մէջ բեղմնաւոր և կորովի կը հանդիսանայ։ Հանճարը գիտէ բարձրանալ մարդկային արգելքներէն վեր ու անսանձ ճախրել միջոցին մէջ՝ լուսոյ անսպառելի ճառագայթներ ցոլացնելով ամէն կողմ։ Եւ իրաւամբ պատուաբեր հանճարը կը սփոփէ ճնշուած ազգի մը վշտացեալ սիրտը։ Տիգրան Չուհաճեան՝ Հայ Վէրտին այդպիսի հանճարներէն մին եղաւ։ Ինքը ներդաշնակ մեղեդիներու երկնային խմբագիրը, վարպետ արհեստագէտը՝ իր յաղթանակներովը պատուեց այժմեան քաղաքակրթութիւնը և դեռ աւելի իր Հայրենիքը։ Սակաւաթիւ են այն Իտալացիք որ ճանչցած ըլլան սոյն հանճարը, և մենք զայն մեր ազգին հո՛ս մէկ քանի խօսքով ճանչցնելու միջոցին կը զգանք որ անօգուտ պիտի չգտուի մեր ճիգը, քանի որ Մեծ Արուեստագէտի մը յիշատակն է որ կ'ուզենք պատուել։ Եւ իրաւի հըմտանալով Չուհաճեանի հրատարակութիւններուն կարող ենք եզրակացնել որ այդ անձը Արեւելեան երաժշտութեան ճըշմարիտ ախոյեանը՝ անհամեմատ մեծ երգահանը եղած է։ Զրոյց կայ թէ իտալական թատրոններու մէջ բեմ պիտի բարձրանան անոր հեղինակութիւնները՝ որոնք արդէն Ֆրանսայի մէջ սուէպ ծափահարուած են։ Մենք մեր տալիք տեղեկութիւններով կ'ուզենք նաեւ Տիգրան Չուհաճեանի իսկական ազգութիւնը ճշդել, պընդելով թէ ինքը Հայ էր և ո՛չ թէ Թուրք՝ ինչպէս վերջերս կարդացինք իտալական լրագրի մը մէջ, թէեւ այդ՝ թիւրիմացութեան մը արդիւնքը կը համարինք՝ վասն զի Օսմանեան հպատակ մըն էր՝ բայց ազգաւ հայ։ Չուհաճեան վարպետն իր քնարին թրթռացումներուն նրբութեամբ և ախորժալուր ներդաշնակութեամբը՝ ա՛յնքան դիւթած է իր ունկնդիրները՝ որ ամէնն ալ համակրանքի զգացումներ և միշտ թարմ յիշատակ կը պահեն իր մասին։ Իսկ անոնք որ երաժշտութեան ազնիւ ու ու վսեմ արհեստին ճաշակն ունին, երբ լսեն Չուհաճեանի կտորները զմայլանքի և յարգանքի խոր զգացում մը պիտի տածեն անմահ երգահանի շիրմին առջեւ։ Ինքը բոլոր անձով երգի արհեստին նուիրած էր իր անձը, որ բնական հանճարով մը ալ օժտուած ըլլալով՝ նոր տեսակ երաժշտութեան հիմնադիրը, վարպետ մեկնիչը ու ղեկավարը հանդիսացաւ։ Ինքը արեւելեան ազգերու մեղեդիները ի մի ձուլելով՝ նոր դպրոցի մը ստեղծիչը եղաւ, և Վոսփորի բանաստեղծական երկինքին տակ եռացուած ամէն ներդաշնակութիւնները իր քնարէն լսուեցան։ Մանկութեան միջոցին դպրոցը գրեթէ իրեն ո՛չ մի օգուտ չըրաւ. ինքը ստեղծող տաղանդ մը ըլլալը ցուցուց պատանեկութենէն սկսեալ. միշտ քաղցրանուագ երգեր յօրինելու գաղափարներով յափշտակուած՝ առանց դաշնակի վրայ նախապէս փորձելու՝ սրտին զգացածը, մաքրին ծնունդը ուղղակի նօդայի թղթին վրայ կը առնէր։ Դեռ շատ մը Պօլսեցնակ ընտանիքներու և ազգականներու ու աշակերտներուն մօտ իր ափ յափոյ դրածներն անտիպ կը պահուին։ Իր քաղցրահամբոյր բնաւորութեամբ արհեստակիցներուն, իր խումբերուն անդամներուն յարգելի և սիրելի էր։ Բնաւ դրամ դիզելու տենչանքէն չյուզուեցաւ, ճըշմարիտ արդիստի կեանք մը անցուց, մսխելէ աւելի՝ առատաձեռն և ողորմած գտնուելով ստակը կը պակսէր քսակէն։ Ծերութեան և հիւանդութեան միջոցին քաշուելով Իզմիր՝ անմխիթար անցուց վերջին օրերը յետին աղքատութեան մէջ, և եթէ Ս. Քէսէճեան իր աշակերտը փառաւոր յուղարկաւորութիւն կազմակերպելու ամէն ջանք չթափէր, 1898ի Մեծ Վախճանեալը՝ գռեհիկ մարդու թաղումն պիտի ունենար։ Այն Չուհաճեանը՝ որ մահուան անկողնէն իսկ երաժշտութիւնը կը ներբողէր՝ և ձեռաց մէջ վերջին հեղինակութեան կտորը բռնած՝ արտասուաց հովիտէն նուագներու աշխարհը կանցնէր»։

ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ԼԱՏԻՆՆԵՐԸ՝ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ.— Երուսաղէմէն մարտ 9 թուականով կը հեռագրեն թէ՝ տեղւոյն Ս. Յարութիւն տաճարին մէջ արարողութեանց ժամանակ Հայերուն և լատիններուն միջեւ կռիւ մը ծագելով, 7-8 ժամ տեւեր է և երկու կողմէ բաւական թիւով միաբաններ վիրաւորուեր են։ Վերջապէս տեղական կառավարութիւնը խնդրին միջամտելով դէպքին վայրը զինուոր ղրկեր է. երկու կողմի կռուող միաբանները իրարմէ զատեր և յետոյ դարձեալ կարելի եղեր է շարունակել տալ արարողութիւնները։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ թէեւ երէկ հրաւիրուած էր նիստ գումարել, բայց աշխարհական անդամները... զբաղումներու առատութեան և... անձնական տկարութեան պատճառաւ չէին բարեհաճած ներկայ գտնուիլ և ժողովը տեղի չունեցաւ։ Եւ ըսել թէ շահագին խնդիրներ կան կուտակուած, դիզուած այդ Ժողովի օրակարգին վրայ։

ԽՏԻՎԸ ԵՒ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՔ. — Կէզիրէի (Եգիպտոս) մէջ ցուցահանդէս մը բացուած է որուն մէջ տեղացի Հայ վաճառականներ և արուեստագէտներ եւս իրենց արտադրութիւնները ցուցադրած են։ Տեղւոյն Շալճեան վաճառատունը ցուցադրեր է արեւելեան գորգեր և մետաքսէ ձեռագործներ, Օ. Շիմշիրեան՝ նկարներ, Յ. Աստուրեան՝ հացահատիկները զատող մեքենայ մը։ Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի է կ'ըսեն Եգիպտահայ թերթերը, Պ. Յ. Յակոբեանի Արգէզեան ջրհորը, որ ցուցահանդէսին մէջ նկատելի և Հայերուն համար պատուաբեր տեղ մը գրաւած է։ Ջրհորին խորութիւնն է 35 մէթր. ջրհան մեքենան ութը ձիու ուժ ունի։ Աղեքսանդրիայէն եւրոպացի մեքենագէտ մը թէեւ յատկապէս հոն գացած է բայց չէ յաջողած։ Խտիվը ցուցահանդէսը այցելելով գնահատած է Հայ մեքենագէտին գործը և իր գոհունակութիւնը յայտնած է քաջալերական բառերով։

ՕՐՏՈՒԻ մէջ կարգ մը անձեր որոնք կուզէին տեղւոյն ազգ. վարժարանին մէջ պաշտօնի անցնիլ և ուրիշներ կը փափաքէին թաղական ըլլալ, դրդեր են վարժարանին ուսանողները որպէս զի դասադուլ ընեն։ Թաղ. Խորհուրդը թէեւ ուզեր է քննիչ մարմին մը կազմել և խնդիրը քննել, բայց աշակերտները դասադուլի մղողները կը մերժեն և միայն կ'ուզեն ուսուցիչները որ հրաժարին։ Թաղականները կը հրաժարին և ուսուցիչներն ալ գործադուլ կը հռչակեն թռուցիկով մը։ Ասոր վրայ տեղւոյն առաջն. փոխանորդը ապօրէն կերպով Թաղ. Խորհուրդ մը կը կազմէ, և անմիջապէս իր բարեկամներն և ազգականները ուսուցիչ և տնօրէն կը կարգէ։ Այս մասին բողոքուած է Տրապիզոնի առաջնորդարանին, որ պէտք է կտրուկ կարգադրութիւն մը ընէ այդ առթիւ։

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ.— Մայրաքաղաքիս ֆրանսական թերթերը, Սթամպուլ, Լէվընդ Հէրըլտ և Լա Թիւրքի խօսելով Թիֆլիզի Հայ դերասանական մեծ թրուփին վրայ, անոր Պոլիս ժամանելուն առթիւ ի վեր կը հանեն Տիկ. Մայսուրեանի և Պ. Պ. Զարիֆեանի ու Յարութիւնեանի բեմական կարողութիւնները։ Նոյն ֆրանսական թերթերը խօսելով նաեւ այս իրիկուն ներկայացուելիք Միրպօյի բէէսին վրայ գովեստը կ'ընեն անոր։ Ամբողջ Ռուսիոյ մէջ սանսիւռը արգիլած է այդ խաղը։

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐ ՄԸ ԾԵԾՈՒԱԾ.— Բաբերդի Բլուր գիւղին մէջ Դաշնակցական ընկեր Պ. Առաքել խիստ ծեծ մը կերեր է յայտնի բռնակալ Հաֆըզ և Նաչար պէյերու կողմէ։

ՏԻԿ. ՄԱԳԹԱՂԻՆԷ ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ ասկէ առաջ ի նպաստ Զէյթունի սովեալներուն հինգ օսմ. ոսկի հանգանակած և խմբագրութեանս յանձնած էր, հակառակ մէկ քանի անգամ թերթիս մէջ գրուելուն Պատրիարքարանը դեռ մնացեր չգանձեց այդ դրամը։ Դարձեալ կը խնդրուի Պատրիարքարանի Նպաստից Յանձնաժողովոյ քարտուղարէն որ բարեհաճի... գանձել այս դրամը։

ՄԱՀ.—Նիկոմիդիայէն կը ծանուցանեն մահը Մհ. Գասպար Ռ. Ոսկանեանի որուն յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցեր է կիրակի օր տեղւոյն Ս. Աստուածածին եկեղեցին մէջ։ Մեր ցաւակցութիւնները։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Երախտագէտ սրտով կուգամ հրապարակաւ շնորհակալութիւնս յայտնել ազնիւ ու մարդասէր բըժիշկ Տօքթոր Բարադամեան էֆէնտիի և Սկիւտարի Աղքատախնամ Ընկերութեան, որոնք անձնուէր զոհաբերութեամբ մը վերաբերուեցան հիւանդ զաւկիս նկատմամբ, և երկու ամիս անընդհատ խնամելով ու դեղ ու սնունդ մատակարարելով՝ սաստիկ մահէ մը փրկեցին զաւակս։ Այս մասին յաւէտ երախտապարտ կը զգամ ինքզինքս՝ թէ՛ Աղքատախնամ մարմնոյն և թէ՛ իր ճարտար բժիշկին։ Նեֆսեար Մանկեան

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Շ. Գարահիսարի կոմիտէին նախաձեռնութեամբ ի նպաստ Զէյթունի սովեալներուն հանգանակուած է

714	դրուշ,		Աղուանիքէն
467.50	»	»	Վարի Աձպտերէն
538.25	»	»	Վերի Աձպտերէն
1719.75	»	»	

Այս գումարը Պոլսոյ Հ. Յ. Դ. պատասխանատու մարմնին միջոցաւ յանձնուած է Պատրիարքարան։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է բաժանորդագրութիւնը Երկրի Ձայնը քաղաքական, հասարակական, տնտեսական, գրական շաբաթաթերթին, որ լոյս պիտի տեսնէ մօտ օրէն Տիգրան Զաւէնի խմբագրութեամբ։ Բաժնեգինն է. Պոլիս և գաւառները՝ տարեկան 60 դրշ., վեցամսեայ 35, Ռուսաստան՝ տարկ. 5 ռուբլի, վեցմս. 3, Արտասահման՝ տարկ. 16 ֆր., վեցմս. 8 ֆր., Ամերիկա՝ տրկն. 3 տոլար, վեցմս. 2 տոլար։ Նամակ և բաժնեգին ուղղել հետեւեալ հասցէին՝ Մինճաներլար, Շարքխան, թիւ 42։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. — Հանգուցեալ Մարտիրոս էֆ. Յովհաննէսեանի (Մանչեսթըր) յուղարկաւորութեան առթիւ, Մանչեսթրէն Տիկին Ազնիւ Մուրատեան 120 դրուշ նուիրած է։

—Նոյնպէս Եղիա էֆ. Խավարճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, 54 դրուշ նուիրած է Օննիկ էֆ. Մինասեան։ (Կնիք)

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ Որբանոցի Խնամակալութիւնը և Մայրը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեն թէ Տիկին Արմիկ Կարապետեան ի յիշատակ իր ողբացեալ եղբօր Ռէյէոս էֆ. Թագէոսեանի, նոյն Հաստատութեան նուիրած է հանգուցեալին ունեցած մատենադարանը՝ 204 կտոր հայերէն և ֆրանսերէն գիրքերով։ Տիկին Կարապետեան նոյնպէս 120 դրուշ նուիրած է Որբանոցին հանգուցեալ ուսուցչապետին քառասունքին առթիւ։

⁂ Ռուսահայ Պ. Ալեքսանդր Մնացեան 2 օսմ. ոսկի նուիրեց իր այցելութեան առթիւ։ Տիկին Ս. Պէամթիպեան 3 մէճիտ նուիրած է Զատկի չէօրէկի առթիւ։

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒՈՎ պիտի հրատարակենք «Անթապի Ամերիկեան գոլէճի եըլտըզական բռնապետութիւնը». գրուած Դաշնակցական ծանօթ գործիչ և պերճախօս բեմբասաց ընկեր Խ. Պօնաբարթէ։

ՊՈԼՍՈՅ ԲԵՄԸ

ԿՈՎԿԱՍԱՀԱՅ ՄԵԾ ԹՈՒՌՆԷ

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՅՍՈՒՐԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ
ԹԱՏՐՈՆ ՎԱՐԻԷԹԷ, ԲԵՐԱ

Այս գիշեր, մարտ 11, ժամը եւրոպական 9ին, Թիֆլիսի հայ դերասանական խումբը՝ ղեկավարութեամբ Տիկ. Մայսուրեանի և Պ. Պ. Զարիֆեանի և Յարութիւնեանի՝ կը տայ իր առաջին ներկայացումը։

Կը խաղցուի առաջին անգամ Օկտաւ Միրբօի հռչակաւոր Սօցիալիստական տրամը՝

ՉԱՐ ՀՈՎԻՒՆԵՐ
ԿԱՄ
ՍԵՒ ՕՐԵՐ

5 գործողութեամբ։ Տամայում տեղի են ունենալու միտինգ և ճառեր։

ՓԱՍՏԱԲԱՆԻ ՄՕՏ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ 1 գործողութեամբ։

Մասնակցող անձինք.— Տիկնայք՝ Արաքս, Պուլաղեան, Մայսուրեան, Մելիքեան, Պ. Պ. Ահարոնեան, Զարիֆեան, Թորոսեան, Յարութիւնեան, Շաւարշ, Բուտուրի, Տալեան։

Տեղերի գները սովորական են։

Կարգադրիչ Վ. ՏԻԳԱՅԵԱՆ
Հերթապահ ռէժիսէօր ՏԻԿ. ՄԱՅՍՈՒՐԵԱՆ

Մօտ օրէն. ՈՒՐԻԷԼ ԱԿՈՍՏԱ, ԶԱԶԱ (Zaza), ՄԱՐԻԱՄ ՄԱԳԴԱՂԻՆԱՑԻ, ՍԱԼՈՄԷ, ՕՐ. ՖԻՖԻ։

⁂

Ժողովրդական համրամատչելի համերգներ ղեկավարութեամբ Լեւոն Պօղոսեանի։ Ցերեկոյթ երկրորդ, Սկիւտար, Թատրոնասրահ 1909 թ. Մարտ 15/28 կիրակի ցերեկ ժամ 2ին (Ը. Ե.)։

Ազգային, ժողովրդական և մարտական քառաձայն երգեր. մասնակցում է Բերայի երկսեռ երգեցիկ խումբը (75 հոգի)։ Գին. Ա. կարգ 10, Բ. 5, Գ. 3 դրուշ։ Տոմսակները կը ծախուին Թարաքճըլար՝ Կովկասեան գրավաճառանոց. իսկ համերգի օրը՝ թատրոնի կիչէն։ Տոմսակ ոչ ոքի կ'ուղարկուի։

⁂

Վաղը գիշեր գրական և երաժշտական երեկոյթ մը պիտի տրուի Վարիէթէ թատրոնին մէջ, հովանաւորութեամբ հելլենական դեսպան Պ. Կրիբարիսի։ Երեկոյթը պիտի սկսի ժամը 9¼ին։ Նուագահանդէսին պիտի մասնակցին Օր. Քօրինթ Ա. Բալէնօլօկ, Բերայի ու Ֆէնէրի խառն խմբերգները։ Ծանօթ արուեստագէտներէ բաղկացած նուագախումբ մը գեղեցիկ կտորներ պիտի ածէ և ժողովրդական երգեր պիտի երգուին։ Գիներն են, օթեակները՝ 108, 80, 60 և 40 դրուշ, թիկնաթոռները՝ 20, մուտքները՝ 20, կալըրի՝ 5 դրուշ։

⁂

Օրիէնթ Սինէմարօժէքսիօն, որ առաջնակարգ սինէմաթօկրաֆ մըն է, կը շարունակէ իր հետաքրքրաշարժ ներկայացումներուն շարքը Օտէօն թատրոնին մէջ։ Ֆրանսական, անգլիական, իտալական ու ամերիկեան գործարաններէ եկած անօրինակ տեսարաններ կը ներկայացնէ։ Կիրակի օրերը երկու մաթինէ կը տրուին, ժամը 7½էն 10 և 10էն մինչեւ իրիկուան ժամը կէս։ Հինգշաբթի օրերը՝ տղոց յատուկ մաթինէ։ Գիները չափաւոր են։ Օթեակները 42 դրուշէն մինչեւ 21 դրուշ, թիկնաթոռ՝ 10, նստարան՝ 5 և բարաթ՝ 3 դրուշ։

⁂

Յառաջիկայ կիրակի մարտ 28 կէս օրէ վերջ ժամը 4ին (Ը. Ե.) Այնալը Չէշմէի գերմանական բողոքական եկեղեցիին մէջ տեղի պիտի ունենայ եկեղեց. նուագահանդէս մը, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի, գերման աւետարանական հասարակութեան աղքատներուն։ Տոմսակներուն գինն է 20 դրշ. և 10 դրուշ. կը ծախուին Քոյր Էմիլի Շթայնպերկի քով՝ գերմանական հիւանդանոցը։ Նուագահանդէսին օրը մի միայն 10 դրշ.նոց տոմսակներ կը վաճառուին կիչէն։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.— Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին, Պոլսոյ իր գործակալութիւնը և Բերայի իր գրասենեակը Չափաւոր գնով մը կ'ապահովագրեն Յունաստանի Ազգ. Պանքայի 1880ի 3% պարտաթուղթերու ամօրթիզմանի վիճակահանութիւնը, որ տեղի պիտի ունենայ 1909 ապրիլ 1ին։ 8—2

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 23 մարտ.— Կը ծանուցուի թէ, դեսպանախորհուրդի գումարման մասին Աւստրիոյ հաւանութիւնը ձեռք բերելու համար, գերման կառավարութիւնը առաջարկեր է Ռուսիոյ՝ ընդունիլ Պոսնա-Հէրսէքի կցումը, իբր կատարուած իրողութիւն, պայմանաւ որ Պերլինի դաշնագրութիւնը ստորագրող տէրութիւնները դեսպանախորհուրդին մէջ վաւերացնեն այդ իրողութիւնը։

ՌՕՇԹԱ. — Գետային նաւաբաժինը, որ ձմրան սկիզբէն ի վեր, Դանուբի մէկ նաւահանգիստը կը գտնուէր, Բեչգայի մօտ, հրաման ստացած է պատրաստ ըլլալու։ Մեքենաները քննութեան ենթարկուած են։ Նաւաբաժնին ռազմամթերքը հոգացուած է։ Նաւային սպաներուն և զինուորներուն երեք օր առաջ հրաման տրուած է մարտանաւերէն չհեռանալ։ Ոստիկանութիւնը մեծ հսկողութիւն կը կատարէ, որպէս զի օտարականները չմօտենան պատերազմական նաւերուն։ Զըրոյց կը շրջի թէ սերբ գործակալները պիտի քանդեն յառաջապահ նաւերը։ Աւստրիականի նաւատորմը (5 զրահաւոր, 5 մարտանաւ և 25 թորփիլանաւ) ռազմափորձեր կը կատարէ Սեւ Լեռան սահմանագլխին մօտ։

ԹՈՒԶԼԱ.— Սպայակոյտէն մէկ քանի զօրավարներ ու սպաներ հոս հասան, մասնաւոր խորհուրդ գումարելու համար Ալպօրիի նախագահութեամբ։ Պոսնա-Հէրսէքի գտնուող աւստրիա-հունգարական զօրքերու թիւը 250,000ը կ'անցնի։

ԲԷՉԳԱ. — Հունգարիոյ նախարարապետ Պ. Վէքէրլէ, իր վերջին ունկնդրութեան առթիւ, Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր յայտարարած է թէ Հունգարացիները կ'ուզեն խուսափիլ պատերազմէ մը, բայց երկրին շահերը և ազդեցութիւնը պաշտպանելու համար, ոևէ զոհողութեան առջեւ չպիտի ընկրկին։ Արտաքին կընճռոտութիւն մը ծագելու պարագային, Հունգարացիները մէկզի պիտի դնեն ամէն ներքին վէճ։ Ֆրանց-Եոզէֆ կայսրը պատասխանեց թէ չէր կարծեր որ պատերազմ ծագէր։

ՓԱՐԻԶ.— Սակարանը չատ թոյլ է։ Վիեննայէն և Բեչգայէն հասած հեռագիրներու նայելով, գիները իջած են։ Աւստրօ-սերբ կացութիւնը անփոփոխ է, և մտահոգութիւն կը պատճառէ Սակարանին մէջ, թէեւ վէճը սաստկացած չըլլայ։

— Հեռագրական, թղթատարական և հեռաձայնական պաշտօնեաներու գործադուլը վերջ գտաւ։ Կէս օրէն յետոյ անոնք ալ իրենց գործին գլուխը անցան։ Բազմաթիւ պաշտօնանկութիւններ պիտի ըլլան։ Իրիկուան թերթերը կը շնորհաւորեն զանիկա իր բռնած ազդու ընթացքին համար։

ԼՈՆՏՐԱ.—Երկրախուզական Ընկերութեան կեդրոնատեղին հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղակալ Շաքլթօն հարաւային Բեւեռ հասեր է իր արշաւախումբին հետ։

ԼՈՆՏՐԱ.— Երեսփ. Ժողովը, քանի մը օրուան վիճաբանութենէ յետոյ, միաձայնութեամբ ընդունեց որ 125,000 հոգի ծառայեն նաւատորմին մէջ։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Թոլսթոյի վիճակը նորէն ծանրացաւ։

ՀՌՈՄ.— Ֆրաթինա փողոցը գտնուող տան մը ձեղնայարկին մէջ երեւան հանուած է մնտուկ մը, որուն մէջ կար 30 տարեկան երիտասարդի մը մասնատուած դիակը։ Փետր. 28էն ի վեր ձեղնայարկին մէջ կը գտնուէր մնտուկը։ Կը կարծուի թէ վրէժխնդրական ոճիր մը վըրայ կը դառնայ խնդիրը։ Ռուսի երեւոյթ ունի զոհը և ողջ ողջ՝ մնտուկին մէջ փակուած ըլլալ կը կարծուի։ Ռնգունքն ու բերանը գոցուած են քլորոֆորմով թըրջուած լաթերով։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ,		10/23 Մարտ
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	100 23½
Ամենէն բարձր գին	»	101 09
Ամենէն վար գին	»	100 23½
Ռումելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	173 25
Ամենէն բարձր գին	»	174 25
Ամենէն վար գին	»	173 25
ԲԱՑՈՒՄ,		11/24 Մարտ
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ.	Օ. Ո.	100 22
» » » ժամը 6ին	»	100 22
Ռումելի Երկաթուղի	Ֆր.	172 50
» » ժամը 6ին	»	172 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	432
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	522 —
» » » Բ. սերի	»	520 —
» » բաժնթղթ.	Օ. Ո.	15 05
Շիրքէթի Խայրիէ	»	33 25
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	1 05
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 07½
Օսմ. Ծխախոտ		16 —
Թրամվէյի բաժնեթուղթ		6 80
» ժուիսանս		3 05
» պարտաթուղթ		488 —
Թոմպաքի	Ֆր.	56 50
Տերքոսի Ջուրի Ընկ.		312 —
Գալիա Փորայալն		415 —
Միթիլի Պանքա	Օ. Ո.	4 40
Նէթիֆ Քէօֆա Թրամ. բժնթղթ.	»	2 —
Սալոնիքի Պանքա		124 —
Քարասու ստանձնաշնորհեալ		22 —
» սովորական		19 —
Քարափ Իզմիրի		575 —
Լաւրիոն	Ֆր.	52 50
Զալթըրըմ	»	18 50
Թիմար Ֆանիւ Էմթիազէն հին		289 —
» » » նոր		253 —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտրայի վրայ չէք	Ղրուշ	110 15
Փարիզի » »	Ֆրանք	22 85
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 92
Պերլինի » »	Մարք	18 69

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
Eau Avellane
ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՃ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պատրաստուած
Քիմիագէտ ԼԵՒՈՆ ԻՐԻՆԷԻԻ կողմէ
Արծաթ շքադրամ և պատույ վկայական ստացած Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ աստիճանաբար և ամէն երանգներով, և երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով և հերաթափութեան առաջքը առնելով։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնը ունի։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կրկին գոյնով է. շագանակագոյն և սեւ։ Իւրաքանչիւր տուփի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կը ծախուի Բերայի մէջ Պօն Մաւչէ, Ղալաթիա՝ Հիսարէլի անուշահոտութեանց վաճառատունը, Թիւնէլի մօտ, Պոլիս՝ Գասապեան և Քեազիմ պէյ դեղավաճառանոցները, Ֆընտըգլը՝ Գ. Ֆօթիատիս, Պէչիքթաշ՝ Քեազիմ պէյ, ու բոլոր գլխաւոր դեղարանները, Բարիզ՝ Պ. Ա. Օթառ վարսայարդարի խանութը, Քաօթիլիօն փողոց։

ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թեօսօր Սքավրաֆի, Բերա Մեծ Պողոտայ, թիւ 146։ 25—19
Իւրաքանչիւր շիշի գին 25 դահեկան

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՔԱՇՈՒԱԾ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19ԻՆ

2 օսմ. ոսկի շահող թիւեր

125531	40	149571	80	178411	20	203931	40	227511	10
126411	20	149791	800	179271	80	203981	90	227921	30
126711	20	150121	30	179601	10	204051	60	228041	50
126821	30	151521	30	180081	90	205401	10	228631	40
126951	60	151691	700	180251	60	207321	30	230051	60
130211	20	151831	40	181431	40	207781	90	230481	90
134091	100	151971	80	181681	90	207911	20	230491	500
134381	90	152741	50	182601	10	208371	80	230581	90
134471	80	153001	10	182681	90	208411	20	230961	70
134731	40	154461	70	183621	30	208721	30	231121	30
135811	20	154541	50	183661	70	209081	90	231251	60
136771	80	155381	90	184141	50	209501	10	232151	60
137251	60	156391	400	185351	60	209691	700	232431	40
137271	80	157031	40	185711	20	210371	80	233231	40
137451	60	157441	50	186471	80	210451	60	233771	80
138711	20	157571	80	187641	50	210461	70	235391	400
139241	50	158231	40	189111	20	210741	50	235471	80
139521	30	159281	90	189551	60	210811	20	236481	90
139941	50	160291	300	189861	70	210851	60	236661	70
140031	40	162251	60	190771	80	211671	80	237061	70
140291	300	164091	100	191011	20	214301	10	237211	10
140841	50	164161	70	191501	10	214931	40	237271	80
140911	20	164651	60	191531	40	215221	30	238231	40
141261	70	165791	800	192211	20	215441	50	238541	50
141691	700	166851	60	193131	40	215951	60	238821	30
142191	200	167891	900	193501	10	216131	40	239231	40
143211	20	169391	400	196041	50	219031	40	239321	30
143221	30	169581	90	196861	70	219301	10	241951	60
144201	10	169791	800	197331	40	219711	20	242441	50
145081	90	170131	40	198071	80	219831	40	242491	500
145451	60	171491	500	199001	10	220501	10	242931	40
146111	20	171681	90	199101	10	221341	50	243491	500
146391	400	172191	200	200441	50	221901	10	243521	30
146421	30	175201	10	201471	80	222861	70	244731	40
146481	90	175251	60	202601	10	223101	10	246061	70
147461	70	176051	60	202821	30	223531	40	246071	80
148611	20	176171	80	203001	10	224671	80	246621	30
149101	10	177031	40	203131	40	225641	50	247121	30
149151	60	177161	70	203591	600	226081	90	249101	10
149501	10	177911	20	203721	30	227061	70	249571	80

La Grande Fabrique
S. Stein.

1908Ի ՁՄՐԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
Շ Թ Ա Յ Ն՝
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ եւ ՊՈԼԻՍ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Ազդ.— Վարչութիւնը, մէկ տարուան համար, աճուրդի միջոցաւ վարձու կու տայ Ղալաթիոյ ծովեզերքը Ֆերմէնէճիլէր փողոցը գտնուող գետին մը։ 6—2

* * *

Ազդ.— Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ 40,000 քիլօ հնդիկ իւղի (առաջին ճնշումէ ելած) հայթայթումը, իր նաւերուն մէջ գործածելի։ Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ նուազուրդին, պէտք է Վարչութեան դիմեն, Սիրքէճի, %10 երաշխաւորութեան գումարով։ Վերջնական նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ 1909 մարտ 31ին (Ն. Տ.)։

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆ ՋՈՒՐԸ

Անարիւն, տկար, վատոյժ մարդոց պիտի չհանդիպինք այլ եւս եթէ այս կարգի անձինք փորձեն անմիջապէս խմել ԲԷՐԹՕՆԱԹ ՏԸ ՖԷՐ ՌՕՊԻՆը որ ամբողջութեամբ անուշ և դիւրամարս է. ո՛վ տժգոյն դէմքեր ու դողդոջ ծունկեր, ամիս մը միայն գործածեցէք ԲԷՐԹՕՆԱԹ ՏԸ ՖԷՐ ՌՕՊԻՆԸ և դուք բնաւ պիտի չհաւատաք ձեր դէմքին կարմրութեանը, մարմնոյն կազդուրութեանը ու ծունկերուն երիտասարդական ոյժը առնելով։ Բարիզի Բժշկական Ակադեմին որ իրեն ներկայացուած նորաբարոյ դեղերէն մէկուն բնաւ հաւանութիւն չի տար, գրաւատական ներբողեանով մը յանձնարարած է ԲԷՐԹՕՆԱԹ ՏԸ ՌՕՊԻՆԸ ամէն անոնց որոնք անարիւնութենէ կը տառապին, տկար, վատոյժ են և տժգոյն կեանք մը կ'անցունեն. կիներու տղաներու հիւանդութեանց համար անհրաժեշտ միակ դեղն է, որ [illegible] և չատ մը անզգալի հետեւութիւններուն առաջքը կ'առնէ։ Փոքրիկ տուփ մը կրնայ տալ կատարեալ առողջութիւն։ Կ'ծախուի մեծ դեղարաններու և դեղավաճառներու մէջ։ ՌՕՊԷՆ (Robin) անունը մի՛ մոռնաք պահանջել։

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սէլանիկ, Իզմիր, Գիրէսն, Բաֆրաա, Վօլօ, Սիրա, Քալամարա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրետէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը գնէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուեյիշտակներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, [illegible] և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանձնաբերողներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթղթեր կը պահէ, աւանդ ձգուած [illegible] պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ ապահովութեան արկղեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ձեւը

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթղթեր, [illegible] վճարելով.

Ուղղակի առնուած դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ տարուան »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յանձնարարներուն մէջ փոքր դրամատուներ ունենալով և փոխադարձաբար ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդատետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, [illegible] 52 անգամ։ 50—42

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ
ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլք

MILKMAID BRAND

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'բեղուեին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԵՆՍԱԿԱՆ՝ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ
50—27

ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Կովկասի հանքային ջուրերը, Ռուս կառավարութեան կողմէ արտօնուած և ծախուած, «Նարզան և Էսսէնթուքի Թիւ 20» անունով։

ՆԱՐԶԱՆը այնպիսի հանքաջուր մըն է որ արիւնը կը մաքրէ և ֆիզիքական ուժերը կը կազդուրէ։ Միզանցքի քրոնիկ հիւանդութեանց և աւազախտի և ուրիշ հիւանդութեանց դէմ ազդեցիկ է։ Ախորժակ ալ կը գրգռէ։ «Էսսէնթուքի Թիւ 20» լաւագոյն հանքային ջուրն է ստամոքսի համար։ Ստամոքսին թթուութիւնները կը չէզոքացնէ և մարսողութիւնը կը դիւրացնէ։ ՆԱՐԶԱՆ ԵՒ ԷՍՍԷՆԹՈՒՔԻ ԹԻՒ 20 պաշտօնապէս արտօնուած են բժշկական հեղինակութեանց կողմէ։

Գլխաւոր մթերանոցը և գրասենեակը կը գտնուին Պոլիս, Տիվան Եօլու փողոց, Թիւ 144, թէ՛ մեծաքանակ և թէ փոքրաքանակ կը ծախուին մեր առաջին յաճախորդին՝ «Թի Էքօնոմիք Քօ-Օբէրաթիվ Սօսայթի լիմիթըտ»քով, բոլոր դեղարանները, ճաշարանները, նպարավաճառանոցները և այլն։ Նոյնպէս մեր մթերանոցին մէջ կը ծախուի Թաշտէլէնի ջուր, կառավարական քօնթրօլի տակ։

Միակ ներկայացուցիչ ամբողջ Թուրքիոյ, Եգիպտոսի եւ Յունաստանի համար:
50—44 ՌՕԼ Է. ՇԷԼԱՄՕՆՏՕ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 ֆրանք դրամագլխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Լոնտոն
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի Ճամի
ՎԱՐՉԱՏԵՂԻ՝ Բերա, [illegible]

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, [illegible], Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Դարտանէլ, Դամասկոս, Տէնիզլի, Իզմիթ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, [illegible], Գահիրէ, Մերսին, Միթիլլի, Մանսուրա, [illegible], [illegible], Սելանիկ, Սամսոն, Սըվաս, Իզմիր, Տրապիզոն, [illegible] եւ [illegible]։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (թղթէ-ոսկով) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթղթեր կամ փոխանակագիրներ (բօլիցա) պահելու համար։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական հրամաններ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթղթեր ու արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի մէջ կտրօններ և փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, [illegible]։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահելու համար փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ յանձնելի։ Արժեթղթերը կը պահուին [illegible] մէջ (գրասենեակի) [illegible], որոնք [illegible] պահպանութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունանագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակագրութեան մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ առուած արժեթղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի և օրուան փոխանակագինին համեմատ։ [illegible] հաշուոյն կ'անցուի պայմանաժամի [illegible] օրուան փոխանակագինով։

Փոխանակագրին գանձելու համար՝ աւանդ առուած արժեթղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Սելանիկ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պեռլին, Պրիւքսէլ, Հռոմ, Վիեննա, եւայլն։ [illegible] արդիւնքը [illegible] տակ դրուած է, կամ [illegible] Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց [illegible] վրայ [illegible] իրենց [illegible]։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ՝ գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթղթեր, ինչպէս [illegible] երկաթուղի, [illegible], Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլն բաժնեթուղթեր։ [illegible]

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանակում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համեմատ։ Օսմանեան եւ օտար արժեթղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ [illegible] եւ շատ չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթղթերու կտրօններ։ Իր [illegible] մէջ գտնուած արժեթղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթղթերուն եւ [illegible] 6% փոխառութեան պարտաթղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է Սակարանի արժեթղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'ապահովագրէ ընդդէմ [illegible] վճարելի [illegible] կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, [illegible] գինով։ Ապահովագրութեան տուրքը որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆr.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 Ֆr.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 Ֆr.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
Դարտանէլ, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մօնասթիր, Սկիւպ եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ [illegible] կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամներով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—17

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սէֆէր 20 բուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըր խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10.
Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այվէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելիտէս, կայարանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԱՆԱՏՈԼԸԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառք. 228 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
10 20	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն.	1 32
11 02	»	Կէօքճէ Քըզըք	մկն.	12 52
12 —	»	[illegible] Բունար	»	12 10
12 59	»	Ալայունտ	»	11 12
1 41	»	Չէքիւրլէր	»	10 23
2 40	»	Տէօյլէր	»	9 35
3 09	»	Իհսանիյէ	»	8 50
3 34	»	Համամ	»	8 24
3 44	»	Կազլիկէօլ համամ	»	8 14
4 11	ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	7 43
4 31	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն.	7 23
5 11	»	Պէօյիւք Չօպանլար	»	6 50
6 06	»	Չայ	»	6 02
6 51	»	Իսհագլու	»	5 10
7 15	»	[illegible]	»	4 45
7 46	»	Աք Շէհիր	»	4 23
8 18	»	Աղարի քէօյ	»	3 43
9 —	»	Ջավուշէր քէօյ	»	3 05
9 38	»	Իլկին	»	2 33
10 25	»	Գատըն-Խանը	»	1 39
11 20	»	Սէրայ-Էնի	»	12 57
11 52	»	Մէյրան	»	12 17
12 52	»	Բունար-Պաշը	»	11 12
1 30	ժմն.	Գոնիա	մկն.	10 30
Իրիկ.				Առաւ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառք. 122 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 121 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	10 —
1 44	»	Աք Բունար	մկն.	9 18
1 24	»	Ալփու Քէօյ	»	8 46
2 4	»	Պէյլիք Ահուր	»	7 58
3 9	»	Սարըքէօյ	»	7 1
4 58	»	Պօլէր	»	6 4
4 35	»	Սարըլէր	»	5 27
5 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	5 —
6 3	»	Պօլաթլը	»	4 16
7 21	»	Մալը Քէօյ	»	2 43
8 15	»	Սինճան Քէօյ	»	1 47
9 —	ժմն.	Էնկիւրի	մկն.	1 —
Իրիկ.				Առաւ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱՊԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. 424 խառն Իրկ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 421 խառն Առ. Ժ. Վ.
7 17	մկն.	Համիտիէ	ժմն.	5 22
7 35	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն.	5 40

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ	Կռ. 322 խռ. Առ.	324 խռ. Իր.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Ալայունտ մկն.	1 05	11 15
Քէօթահիա ժմն.	1 25	11 35
ԴԱՐՁ	Կռ. 321 խռ. Առ.	323 խռ. Իր.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քէօթահիա մկն.	12 10	10 55
Ալայունտ ժմն.	12 30	10 35

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Շոգենաւ	Թոնա	Շոգենաւ	Թոնա	Շոգենաւ	Թոնա	Շոգենաւ	Թոնա	Շոգենաւ	Թոնա
[illegible]	1069	[illegible]	4311	[illegible]	1531	[illegible]	3709	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2407	[illegible]	938	[illegible]	3720	[illegible]	3687	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1541	[illegible]	2363	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1057	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2277	[illegible]	1712	[illegible]	596	[illegible]		[illegible]	[illegible]
[illegible]	1822	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	3412	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1264	[illegible]	3464	[illegible]	2540	[illegible]	1060	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1481	[illegible]	1620	[illegible]	1060	[illegible]	4100	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1571	[illegible]	1841	[illegible]	1084	[illegible]	1086	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1237	[illegible]	964	[illegible]	2607	[illegible]	1535	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1264	[illegible]	1838	[illegible]	1700	[illegible]	1687	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1086	[illegible]	1849	[illegible]	1035	[illegible]	510	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2729	[illegible]	1592	[illegible]	2272	[illegible]	3329	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1081	[illegible]	3060	[illegible]	1646	[illegible]	1652	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1285	[illegible]	1162	[illegible]	3191	[illegible]	1614	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2995	[illegible]	1011	[illegible]	784	[illegible]	1729	[illegible]	
[illegible]	885	[illegible]	1695	[illegible]	1272	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառական Հըլլէն հոս [illegible]
Քաարբըլլօ չոգենաւը, նաւահանգիստ [illegible]։
Քյուրօ չոգենաւը, նաւահանգիստ Պէյլինկ, ամսոյս 15ին։
Ընդհանուր վաճառական Հըլլէն հոս կը սպասուի.
Moroffo չոգենաւը, նաւահանգիստ [illegible], մարտ 31ին։
Դիմել Գործակալութեանս Տ. [illegible]
[illegible]

ՍԻՆԿԸՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները [illegible] կատարեալ չինուած ըլլալով, իրենց [illegible] ամէն կողմ տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ [illegible]։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 190է աւելի [illegible] ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բոլոր Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, [illegible] դիմաց Թիւ 363 և 365 կրկին.
) 2. » » [illegible] դիմաց.
Ղալաթիա) 1. Սինկէր խան [illegible].
) 2. [illegible] դիմաց.
Պոլիս) 1. [illegible] Թիւ 3.
) 2. [illegible] դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) [illegible], Թիւ 123.

[illegible] Սինկէր Ընկերութեան Կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 363 և 365 կրկին, [illegible]։
16

Cie RUSSIE
Navigaiion à Vapeur et de Commerc

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Մարտ

Դշ. 4/17 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամս[illegible] Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզ[illegible] Րիզէ և Պաթում. կէս օր[illegible] առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 4/17 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ի[illegible]
Եշ. 5/18 Իզմիր, Պիրէոս և Աղեքսան[illegible]րիա. ժամը 10ին։
Եշ. 6/19 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 6/19 Սէվաստոպօլ. ժամը 10ին։
Շբ. 7/20 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 7/20 Տարտանէլ, Միթիլի, Իզմ[illegible] Քիօս, Հռոդոս, Մերսին, [illegible]քէնտէրուն, Թրիպօլի, [illegible]րութ, Հայֆա, Եաֆա, [illegible] Սաիտ և Աղեքս. ժամը 4[illegible]

Մ Օ Ս

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սէդի	Նայպօգրիս
Մինիօ	[illegible]
Փափօս	[illegible]
Թէյլըր	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Նաւարինէ	[illegible]
	[illegible]

[illegible]

[illegible]

Դիմել առ Մ. Վ. ՈՒՒԻՆՕ [illegible]
Գործակալն
[illegible] խան, Պահչէ Գաբու, [illegible]
ՃԵՕՐ ՄՕՍ Ընկ.
11 [illegible]

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կումբ. երու երթեւեկ.
1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կայարան		Կախմբ. 692 Ապր. եւ Ճմբ. Առաւ.
Գոնիա	մկն.	11 —
Գաչըն խան		11 31
Չումրա		12 15
Արըզ Էօրէն		12 43
Մանասսուն		1 12
Գարաման	ժմն.	1 43
	մկն.	1 58
Սէտրօվա		2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ		3 14
Ալաճա		3 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 45
Պուլկուրլու իրիկուն	ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ Կայարան		Կախմբ. 691 Ապր. եւ Ճմբ. Իրիկուն
Պուլկուրլու	մկն.	5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 38
	մկն.	7 20
Ալաճա		7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ		8 31
Սէտրօվա		9 13
Գարաման	ժմն.	9 37
	մկն.	9 52
Մանասսուն		10 25
Արըզ Էօրէն		10 54
Չումրա		11 30
Գաչըն խան		12 06
Գոնիա իրիկուն	ժմն.	12 35

50—36

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Մարտ 23ին, Իմէրէթի, Սեւ ծովէն
Մարտ 30ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Մարտ 24ին, Իմէրէթի, Մուտանիա և Մարսիլիա
Մարտ 31ին, Ֆրիժի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովօրօսիսք

Ա. կարգ	Բարիզի համար	200 ֆր.
» »	Մարսիլիոյ »	160 »
Բ. »	Բարիզի »	150 »
» »	Մարսիլիոյ »	120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ, քարափին վրայ։
15 Թ. ՌԸՖՕՒԼ

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՑԱՃԵԱՆ